

Informator o egzaminie maturalnym

od **2008** roku

**język mniejszości
narodowej ukraiński**

Warszawa 2007

Opracowano w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej
we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi

SPIS TREŚCI

I. Wstęp.....	5
II. Podstawy prawne egzaminu	7
III. Matura w pytaniach uczniów	9
IV. Struktura i forma egzaminu	15
V. Wymagania egzaminacyjne.....	23
VI. Przykładowe tematy na ustną część egzaminu	33
VII. Przykładowe arkusze i schematy oceniania	35
a) Poziom podstawowy.....	37
b) Poziom rozszerzony.	59

I. WSTĘP

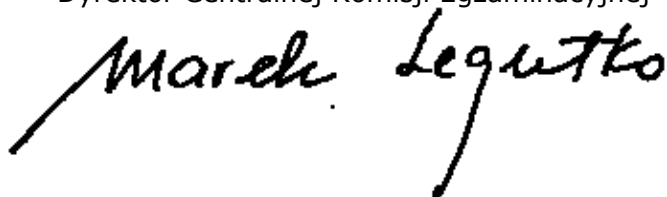
Standardy wymagań będące podstawą przeprowadzania egzaminu maturalnego ustalono w roku 2003. W tym samym roku opublikowano też informatory o egzaminie maturalnym zawierające opis zakresu egzaminu z danego przedmiotu (odnoszący się do standardów wymagań egzaminacyjnych), opis formy przeprowadzania i oceniania egzaminu (odnoszący się do zapisów rozporządzenia o ocenianiu i egzaminowaniu), a także przykłady zadań egzaminacyjnych. W związku ze zmianami rozporządzenia o ocenianiu i egzaminowaniu konieczna stała się aktualizacja odpowiednich zapisów w informatorach. Potrzeba aktualizacji wynikała też z doświadczeń zebranych podczas pierwszych edycji egzaminu maturalnego. We wrześniu 2006 roku ukazały się aneksy do informatorów zawierające niezbędne aktualizacje.

CKE podjęła inicjatywę wydania tekstu jednolitego informatorów z roku 2003, włączając wszystkie późniejsze aktualizacje. Dzięki temu każdy maturzysta może znaleźć wszystkie niezbędne i aktualne informacje o egzaminie maturalnym z danego przedmiotu, sięgając po jedną broszurę: **Informator o egzaminie maturalnym od roku 2008**. Podkreślić należy fakt, że informatory te opisują wymagania egzaminacyjne ustalone jeszcze w roku 2003, oraz że zawarto w nich opis formy egzaminu zgodny z prawem obowiązującym od 1 września 2007 roku. Forma przeprowadzenia egzaminu maturalnego od roku 2008 nie ulega zmianie w stosunku do matury w roku 2007.

Kierujemy do Państwa prośbę o uważne zapoznanie się z Informatorem, o staranne przeanalizowanie wymagań, jakie musi spełnić maturzysta wybierający dany przedmiot i wybierający dany poziom egzaminu. Od dojrzałego wyboru przedmiotu i poziomu egzaminu zależy sukces na maturze. Tylko dobrze zdany egzamin maturalny otwiera drogę na wymarzone studia. Pracownicy Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i okręgowych komisji egzaminacyjnych służą pomocą w wyjaśnieniu szczegółowych kwestii związanych z egzaminem opisanym w tym Informatorze. Na pewno można liczyć też na pomoc nauczycieli i dyrektorów szkół.

Życzymy wszystkim maturzystom i ich nauczycielom satysfakcji z dobrych wyborów i wysokich wyników na egzaminie maturalnym.

Dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej

II. PODSTAWY PRAWNE EGZAMINU

Podstawowym aktem prawnym wprowadzającym zewnętrzny system oceniania jest ustawa o systemie oświaty z 1991 roku wraz z późniejszymi zmianami (DzU z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późniejszymi zmianami).

Aktami prawnymi regulującymi przeprowadzanie egzaminów maturalnych są:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych. (DzU z 2007 r. Nr 83, poz. 562 z późniejszymi zmianami).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (DzU z 2003 r. Nr 90, poz. 846).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 października 1999 r. w sprawie wymagań, jakim powinni odpowiadać egzaminatorzy okręgowych komisji egzaminacyjnych oraz warunków wpisywania i skreślania egzaminatorów z ewidencji egzaminatorów (DzU z 1999 r. Nr 93, poz.1071).

III. MATURA W PYTANIACH UCZNIÓW

1. Co mi daje egzamin maturalny?	Nowy egzamin maturalny zapewnia: a) jednolitość zadań i kryteriów oceniania w całym kraju, b) porównywalność wyników, c) obiektywizm oceniania (kodowane prace maturalne, oceniane przez zewnętrznych egzaminatorów), d) rzetelność oceniania (wszystkie oceny są weryfikowane) e) możliwość przyjęcia na uczelnię bez konieczności zdawania egzaminu wstępnego.
2. Jakie są podstawowe zasady egzaminu maturalnego od roku 2007?	1. Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności określone w <i>Standardach wymagań egzaminacyjnych</i> . 2. Egzamin jest przeprowadzany dla absolwentów: a) liceów ogólnokształcących, b) liceów profilowanych, c) techników, d) uzupełniających liceów ogólnokształcących, e) techników uzupełniających. 3. Egzamin składa się z części ustnej, ocenianej przez nauczycieli w szkole i części pisemnej, ocenianej przez egzaminatorów zewnętrznych. 4. Harmonogram przebiegu egzaminów ustala dyrektor CKE i ogłasza go na stronie internetowej CKE.
3. Jakie egzaminy trzeba obowiązkowo zdawać na maturze?	1. Obowiązkowe są egzaminy z: a) języka polskiego – w części ustnej i pisemnej, b) języka obcego nowożytnego – w części ustnej i pisemnej, c) przedmiotu wybranego przez zdającego (zdawanego tylko w części pisemnej) spośród następujących przedmiotów: biologia, chemia, fizyka i astronomia, geografia, historia, historia muzyki, historia sztuki, matematyka, wiedza o społeczeństwie, wiedza o tańcu, a od roku 2009 również filozofia, informatyka, język łaciński i kultura antyczna. d) od roku 2010 matematyka będzie przedmiotem obowiązkowym dla wszystkich zdających. 2. Absolwenci szkół i oddziałów z nauczaniem języka danej mniejszości narodowej, oprócz obowiązkowych egzaminów wymienionych w punkcie 1., zdają dodatkowo egzamin z języka ojczystego w części ustnej i pisemnej.
4. Z jakich przedmiotów dodatkowych można zdawać maturę?	Absolwent może zdawać w danej sesji egzamin maturalny z jednego, dwóch lub trzech przedmiotów dodatkowych: a) języka obcego nowożytnego, innego niż obowiązkowy – w części ustnej i pisemnej, b) języka kaszubskiego – tylko w części ustnej lub tylko w części pisemnej lub w obu częściach, c) w części pisemnej z przedmiotów wymienionych w odpowiedzi 1c na pytanie 3., jeżeli nie wybrał ich jako przedmiotów obowiązkowych, a także z informatyki, języka łacińskiego i kultury antycznej.

<p>5. Na jakim poziomie będzie można zdawać poszczególne egzaminy?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Egzaminy z przedmiotów obowiązkowych mogą być zdawane na poziomie podstawowym albo rozszerzonym z wyjątkiem części ustnej języka polskiego i języka mniejszości narodowej, które są zdawane na jednym poziomie, określonym w standardach wymagań egzaminacyjnych. 2. Egzamin z przedmiotów dodatkowych jest zdawany na poziomie rozszerzonym. 3. Wyboru poziomu egzaminu z danego przedmiotu obowiązkowego zdający dokonuje w pisemnej deklaracji składanej przewodniczącemu szkolnego zespołu egzaminacyjnego na początku nauki w klasie maturalnej i potwierdzonej do 7 lutego roku, w którym przystępuje do egzaminu.
<p>6. Gdzie można zdawać maturę?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maturę zdaje się we własnej szkole. 2. W szczególnych wypadkach może zaistnieć konieczność zdawania części ustnej egzaminu z języków obcych poza własną szkołą (np. z powodu braku nauczycieli danego języka). 3. Zdający, którzy ukończyli szkołę w latach poprzednich, a ich szkoła została zlikwidowana lub przekształcona, są kierowani do szkoły lub ośrodka egzaminacyjnego wyznaczonego przez komisję okręgową.
<p>7. Kiedy można zdawać maturę?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maturę można zdawać raz w roku, w maju, według harmonogramu ustalonego przez dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. 2. Osoby, które z poważnych przyczyn zdrowotnych lub losowych nie mogą przystąpić do egzaminu maturalnego z jednego lub więcej przedmiotów w wyznaczonym terminie, mogą w dniu egzaminu złożyć do dyrektora OKE wnioski za pośrednictwem dyrektora szkoły o wyrażenie zgody na przystąpienie przez nich do egzaminu z danego przedmiotu lub przedmiotów w terminie dodatkowym w czerwcu.
<p>8. Jakie warunki muszą być zapewnione w sali egzaminacyjnej?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sala, w której jest przeprowadzany egzamin, musi spełniać warunki określone w przepisach bhp i przepisach ppoż. 2. Do sali egzaminacyjnej, w której jest przeprowadzana część pisemna egzaminu maturalnego, nie można wносить żadnych urządzeń telekomunikacyjnych ani korzystać z nich w tej sali, pod groźbą unieważnienia egzaminu. 3. Przy stoliku może siedzieć wyłącznie jeden zdający. 4. Na stolikach w trakcie pisania mogą znajdować się jedynie arkusze egzaminacyjne, przybory pomocnicze i pomoce dopuszczone przez dyrektora CKE. 5. Zdający chory lub niepełnosprawny w trakcie egzaminu może mieć na stoliku leki i inne pomoce medyczne przepisane przez lekarza lub konieczne ze względu na chorobę lub niepełnosprawność. 6. Posiłki dla zdających i egzaminatorów mogą być dostępne jedynie na zewnątrz sali egzaminacyjnej poza czasem przeznaczonym na egzamin, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w pkt 5.

<p>9. Jak powinien być zorganizowany egzamin?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. W skład zespołu przedmiotowego przeprowadzającego egzamin ustny wchodzi dwóch nauczycieli, z których co najmniej jeden musi być zatrudniony w innej szkole. W skład zespołu nie może wchodzić nauczyciel uczący danego zdającego w klasie maturalnej. 2. W skład zespołu nadzorującego przebieg egzaminu pisemnego w danej sali wchodzi co najmniej trzech nauczycieli, z których co najmniej jeden musi być zatrudniony w innej szkole. W skład zespołu nie mogą wchodzić nauczyciele danego przedmiotu oraz wychowawca zdających. 3. Egzamin pisemny przebiega zgodnie z harmonogramem określonym przez dyrektora CKE. Szczegóły dotyczące pracy z arkuszem egzaminacyjnym z poszczególnych przedmiotów określa każdorazowo informacja zawarta w arkuszu egzaminacyjnym. 4. W czasie egzaminu pisemnego w sali egzaminacyjnej przebywają co najmniej trzej członkowie zespołu nadzorującego. 5. W czasie egzaminu zdający nie powinni opuszczać sali egzaminacyjnej. Przewodniczący zespołu może zezwolić na opuszczenie sali tylko w szczególnie uzasadnionej sytuacji, po zapewnieniu warunków wykluczających możliwość kontaktowania się zdającego z innymi osobami, z wyjątkiem osób udzielających pomocy medycznej. 6. Członkowie zespołu nadzorującego przebieg egzaminu nie mogą udzielać wyjaśnień dotyczących zadań egzaminacyjnych ani ich komentować. 7. W przypadku stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócania przebiegu egzaminu przewodniczący zespołu egzaminacyjnego przerywa egzamin danej osoby, prosi o opuszczenie sali egzaminacyjnej i unieważnia egzamin zdającego z danego przedmiotu. 8. Arkusze egzaminacyjne są zbierane po zakończeniu każdej części egzaminu.
<p>10. Jak sprawdzane są prace i ogłaszane wyniki matury?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poszczególne arkusze egzaminacyjne z każdego przedmiotu są sprawdzane i oceniane przez egzaminatorów zewnętrznych, przeszkolonych przez okręgowe komisje egzaminacyjne i wpisanych do ewidencji egzaminatorów. Każdy oceniony arkusz jest weryfikowany przez egzaminatora zwanego weryfikatorem. 2. Wynik egzaminu jest wyrażony w procentach. 3. Wynik egzaminu z dodatkowego przedmiotu nie ma wpływu na zdanie egzaminu, ale odnotowuje się go na świadectwie dojrzałości. 4. Komisja okręgowa sporządza listę osób zawierającą uzyskane przez te osoby wyniki i przesyła ją do szkoły wraz ze świadectwami dojrzałości.

<p>11. Kiedy egzamin maturalny uznawany jest za zdany?</p>	<p>Egzamin jest zdany, jeżeli zdający z każdego z trzech obowiązkowych przedmiotów (w przypadku języków zarówno w części ustnej, jak i pisemnej), uzyskał minimum 30% punktów możliwych do uzyskania za dany egzamin na zadeklarowanym poziomie. Zdający otrzymuje świadectwo dojrzałości i jego odpis wydane przez komisję okręgową.</p>
<p>12. Kiedy egzamin maturalny uznawany jest za niezdany?</p>	<p>Egzamin uważa się za niezdany jeżeli:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) zdający z któregośkolwiek egzaminu obowiązkowego, w części ustnej lub pisemnej, otrzymał mniej niż 30% punktów możliwych do uzyskania na zadeklarowanym poziomie, b) w trakcie egzaminu stwierdzono, że zdający pracuje niesamodzielnie i jego egzamin został przerwany i unieważniony, c) w trakcie sprawdzania prac egzaminator stwierdził niesamodzielność rozwiązywania zadań egzaminacyjnych i unieważniono egzamin.
<p>13. Czy niezdanie ustnej części jednego ze zdawanych języków przerywa zdawanie dalszej części egzaminu?</p>	<p>Nie przerywa. Zdający przystępuje do kolejnych egzaminów we wcześniej ogłoszonych terminach.</p>
<p>14. Czy prace maturalne po sprawdzeniu będą do wglądu dla zdającego?</p>	<p>Na wniosek zdającego komisja okręgowa udostępnia zdającemu do wglądu sprawdzone arkusze, w miejscu i czasie określonym przez dyrektora OKE.</p>
<p>15. Czy można powtarzać niezdany egzamin?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Absolwent, który przystąpił do wszystkich egzaminów z przedmiotów obowiązkowych w części ustnej i pisemnej i nie zdał jednego egzaminu (ustnego lub pisemnego), może przystąpić ponownie do egzaminu z tego przedmiotu, na tym samym poziomie w sesji poprawkowej w sierpniu. 2. Absolwent, który nie zdał egzaminu z określonego przedmiotu obowiązkowego, może przystąpić ponownie do egzaminu z tego przedmiotu w kolejnych sesjach egzaminacyjnych przez 5 lat. 3. Po upływie 5 lat od daty pierwszego egzaminu absolwent, o którym mowa w pkt 2., zdaje powtórny egzamin w pełnym zakresie. 4. Przy powtórnym egzaminie z języka obcego lub obowiązkowego przedmiotu wybranego absolwent może wybrać odpowiednio inny język obcy lub inny przedmiot, o ile nie wybrał danego przedmiotu jako dodatkowego.
<p>16. Czy można poprawiać wynik uzyskany na egzaminie?</p>	<p>Absolwent, który chce podwyższyć wynik egzaminu z jednego lub kilku przedmiotów, ma prawo przystąpić ponownie do egzaminu w kolejnych latach.</p>
<p>17. Czy można zdawać inne przedmioty dodatkowe?</p>	<p>Absolwent ma prawo zdawać egzaminy z kolejnych przedmiotów dodatkowych. Wyniki tych egzaminów odnotowywane są w aneksie do świadectwa dojrzałości.</p>

<p>18. Kto może być zwolniony z egzaminu z danego przedmiotu?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych są zwolnieni z egzaminu z danego przedmiotu. 2. Laureatom i finalistom olimpiad uprawnienie wymienione w pkt 1. przysługuje także wtedy, gdy przedmiot nie był objęty szkolnym planem nauczania danej szkoły. 3. Osoba zwolniona z egzaminu będzie miała na świadectwie dojrzałości w rubryce danego przedmiotu wpisaną informację o równoważności zwolnienia z uzyskaniem 100% punktów na poziomie rozszerzonym oraz o uzyskanym na olimpiadzie tytule.
<p>19. Jaki wpływ na świadectwo maturalne będą miały oceny uzyskane w szkole ponadgimnazjalnej?</p>	<p>Oceny uzyskane w szkole ponadgimnazjalnej znajdują się na świadectwie ukończenia szkoły, natomiast na świadectwie dojrzałości są zamieszczone tylko wyniki egzaminów maturalnych i wyniki olimpiady, o ile będą podstawą zwolnienia z danego egzaminu.</p>
<p>20. Czy zdawanie matury jest konieczne, aby ukończyć szkołę?</p>	<p>Można ukończyć szkołę i nie przystąpić do matury, ponieważ nie jest ona egzaminem obowiązkowym. Jedynie te osoby, które będą chciały kontynuować naukę w wyższej uczelni, muszą zdać egzamin maturalny. Podobnie do niektórych szkół policealnych nie wystarczy świadectwo ukończenia szkoły, ale jest wymagane świadectwo dojrzałości.</p>
<p>21. Na jakich zasadach zdają egzamin absolwenci niepełnosprawni?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Absolwenci niepełnosprawni lub niesprawni czasowo przystępują do egzaminu w powszechnie obowiązujących terminach i według obowiązujących wymagań egzaminacyjnych, w warunkach i w formie dostosowanych do rodzaju niesprawności. 2. Za zapewnienie warunków i formy przeprowadzania egzaminu odpowiednich do możliwości zdających o specjalnych potrzebach edukacyjnych odpowiada dyrektor szkoły.
<p>22. Czy osoby z dysleksją rozwojową będą rozwiązywać inne zadania niż pozostali zdający?</p>	<p>Na poziomie maturalnym dla osób dyslektycznych nie przewiduje się różnicowania arkuszy ani wydłużenia czasu ich rozwiązywania. Możliwe jest jedynie zastosowanie odrębnych kryteriów oceniania prac pisemnych.</p>
<p>23. W jakich sytuacjach można złożyć odwołanie od egzaminu?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jeżeli w trakcie egzaminu w części ustnej lub pisemnej nie były przestrzegane przepisy dotyczące jego przeprowadzenia, absolwent może w terminie 2 dni od daty egzaminu zgłosić zastrzeżenia do dyrektora komisji okręgowej. 2. Dyrektor komisji okręgowej rozpatruje zgłoszone zastrzeżenia w terminie 7 dni od daty ich otrzymania. 3. Rozstrzygnięcia dyrektora komisji okręgowej są ostateczne. 4. Nie przysługuje odwołanie od wyniku egzaminu.

<p>24. Jaka będzie matura absolwentów szkół z ojczystym językiem mniejszości narodowych?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Absolwenci szkół lub oddziałów z językiem nauczania mniejszości narodowych mogą zdawać na egzaminie przedmiot lub przedmioty w języku polskim lub odpowiednio w języku danej mniejszości narodowej. Wyboru języka, w którym będzie zdawany przedmiot, absolwent dokonuje wraz z deklaracją wyboru przedmiotu, o której mowa w pytaniu 5. 2. Absolwenci szkół z językiem wykładowym mniejszości narodowych, którzy zdecydują się pisać maturę w języku ojczystym, otrzymają te same arkusze egzaminacyjne co pozostali uczniowie.
<p>25. Czy matura zapewni dostanie się na wybrany kierunek studiów?</p>	<p>Matura nie daje gwarancji automatycznego dostania się na studia. Warunki rekrutacji na daną uczelnię ustala senat tej uczelni. Ustawa o szkolnictwie wyższym zastrzega, że uczelnie nie będą organizować egzaminów wstępnych dublujących maturę. To znaczy, jeżeli kandydat na studia zdał na maturze egzamin z wymaganego na dany wydział przedmiotu, to jego wynik z egzaminu maturalnego będzie brany pod uwagę w postępowaniu kwalifikacyjnym.</p>

1. Opis egzaminu

Egzamin maturalny z języka ukraińskiego jako języka mniejszości narodowej jest egzaminem obowiązkowym dla uczniów uczących się tego języka w szkole. Składa się z dwóch części:

- a) **ustnej**, dla której nie określa się poziomu, a która jest zdawana w szkole i oceniana przez przedmiotowy zespół egzaminacyjny,
- b) **pisemnej** – zdawanej na poziomie podstawowym lub rozszerzonym, zdawanej w szkole i ocenianej przez egzaminatorów okręgowej komisji egzaminacyjnej.

Ustna część egzaminu składa się z dwóch części:

- a) wypowiedzi zdającego (prezentacji) na wybrany temat,
- b) rozmowy zdającego z egzaminatorami dotyczącej prezentacji i/lub bibliografii.

Pisemna część egzaminu może być zdawana na zadeklarowanym przez ucznia poziomie:

- a) podstawowym, sprawdzającym rozumienie czytanego tekstu nieliterackiego oraz pisanie tekstu własnego związanego z tekstem literackim zawartym w arkuszu egzaminacyjnym

albo

- b) rozszerzonym, sprawdzającym rozumienie czytanego tekstu nieliterackiego oraz pisanie tekstu własnego związanego z tekstem literackim zawartym w arkuszu egzaminacyjnym.

2. Szczegółowy opis ustnej części egzaminu

Ustna część egzaminu trwa około 25 minut i sprawdza przede wszystkim umiejętność komunikacji werbalnej oraz umiejętność organizowania warsztatu pracy.

1) Przygotowanie do egzaminu:

- a) nauczyciele języka ukraińskiego przedstawiają uczniowi na początku nauki w klasie maturalnej szkolną listę tematów,
- b) z listy zaproponowanych tematów uczeń wybiera jeden i określa sposób jego realizacji oraz zakres materiału służącego do opracowania tematu,
- c) liczba tematów przygotowanych w szkole powinna być taka, by zapewniała uczniom możliwość wyboru i samodzielność pracy; uczniowie mogą wybrać ten sam temat,
- d) materiały pomocnicze, które uczeń może (o ile temat na to pozwala) wykorzystać podczas egzaminu to, np.: wykonany przez siebie film, nagrania muzyczne, nagranie wywiadu lub wypowiedzi w języku ukraińskim, cytaty z literatury podmiotu i przedmiotu, reprodukcje dzieł sztuki, kadry z filmu, fotografie zabytków architektury,
- e) podczas egzaminu zdający może korzystać z planu prezentacji, zgodnie z zamieszczonym w tej publikacji wzorem,
- f) zdający ma obowiązek dostarczyć dyrektorowi szkoły, najpóźniej 4 tygodnie przed egzaminem, bibliografię, czyli spis literatury podmiotu i przedmiotu wykorzystany przez zdającego do przygotowania prezentacji.
- g) tydzień przed egzaminem dostarcza dyrektorowi szkoły ramowy plan prezentacji oraz informację o zaplanowanym materiale pomocniczym.

Wzór planu prezentacji, z którego zdający może korzystać podczas egzaminu

Plan nie może przekraczać 1 strony A4.

Imię i nazwisko

TEMAT

Ramowy plan prezentacji

1. Określenie problemu, przedstawienie tezy lub hipotezy
2. Kolejność prezentowanych argumentów (treści)
3. Wnioski

Wykaz materiałów pomocniczych

1.
2.
3.

Podpis zdającego

2) Przebieg egzaminu:

- a) w części pierwszej, która trwa około 15 minut, sprawdzana jest umiejętność mówienia w języku ukraińskim, wiedza w zakresie wyznaczonym przez temat,
- b) w części drugiej – w której sprawdzane są: rozumienie pytań przez zdającego, umiejętność formułowania odpowiedzi, samodzielność przygotowania prezentacji, umiejętność obrony własnego stanowiska – przedmiotowy zespół egzaminacyjny podejmuje ze zdającym rozmowę w języku ukraińskim dotyczącą tematu lub /i bibliografii. Przedmiotowy zespół egzaminacyjny może podjąć rozmowę dopiero po wysłuchaniu prezentacji. Jeśli zdający nie wygłosi prezentacji, zespół nie podejmuje ze zdającym rozmowy,
- c) zadane pytania odnotowuje w protokole egzaminu,
- d) na podstawie obu części egzaminu są sprawdzane i oceniane sprawność oraz poprawność językowa.

3) Zasady oceniania ustnej części egzaminu

Egzamin jest oceniany według kryteriów jednakowych w całym kraju.

W ustnej części egzaminu ocenie podlegają: prezentacja tematu (zawartość merytoryczna i kompozycja wypowiedzi), rozmowa o problemach związanych z prezentowanym zagadnieniem oraz sprawność językowa, która jest oceniana na podstawie obu części egzaminu.

W sumie za ustną część egzaminu zdający może uzyskać 20 punktów w następującym układzie:

Waga poszczególnych kategorii kryteriów oceniania

Kategorie kryteriów	Waga wyrażona w procentach	Waga wyrażona w punktach (20 pkt)
Realizacja tematu i kompozycja	25%	5 pkt
Rozmowa	30%	6 pkt
Język	45%	9 pkt

Ustną część egzaminu ocenia szkolny zespół egzaminacyjny według kryteriów załączonych na następnej stronie.

Zdający zdał egzamin ustny, jeżeli otrzymał co najmniej 30% punktów możliwych do uzyskania w tej części egzaminu.

KRYTERIA OCENIANIA USTNEJ ODPOWIEDZI

POZIOMY	PREZENTACJA				ROZMOWA	Pkt	JĘZYK	Pkt
	Realizacja tematu	Pkt	Kompozycja wypowiedzi	Pkt				
I 9pkt	<ol style="list-style-type: none"> na ogół trafnie dobiera materiał rzeczowy do tematu, poprawnie interpretuje materiał rzeczowy (dopuszcza się możliwość odtwórczych interpretacji), prezentuje podstawowe zagadnienia na ogół w związku z tematem, podejmuje częściowo udaną argumentację (nie hierarchizuje argumentów), formułuje na ogół poprawne wnioski, wykorzystuje materiał pomocniczy (o ile temat tego wymaga). 	1	<ol style="list-style-type: none"> buduje wypowiedź na ogół uporządkowaną i spójną (dopuszczalne zachwiania logicznego ciągu i/lub proporcji poszczególnych części wypowiedzi). 	1	<ol style="list-style-type: none"> na ogół rozumie pytania i formułuje poprawne merytorycznie, choć dość ogólne odpowiedzi, uczestnictwo w rozmowie ogranicza się do krótkich, (ale nie jednowyrazowych) ogólnikowych odpowiedzi na pytania. 	2	<ol style="list-style-type: none"> posługuje się językiem zrozumiałym, lecz często niepoprawnym lub językiem charakterystycznym dla odmiany pisanej (wypowiedź wyuczona na pamięć, używa mało urozmaiconych struktur składniowych, zasób słownictwa jest wystarczający dla zrozumienia wypowiedzi, posługuje się stylem nie zawsze adekwatnym do sytuacji. 	5
II 14pkt	<ol style="list-style-type: none"> trafnie dobiera materiał rzeczowy do tematu, poprawnie interpretuje materiał rzeczowy, wykorzystując podstawowe konteksty, prezentuje zagadnienia związane z tematem, podejmuje logiczną argumentację (nie zawsze hierarchizuje argumenty), formułuje wnioski i opinie, funkcjonalnie wykorzystuje materiał pomocniczy (o ile temat tego wymaga). 	2	<ol style="list-style-type: none"> buduje wypowiedź zorganizowaną (z wyraźnym punktem wyjścia, z uporządkowaną argumentacją i z logicznymi wnioskami; zachowuje właściwe proporcje między częściami wypowiedzi). 	2	<ol style="list-style-type: none"> rozumie pytania i formułuje poprawne merytorycznie, choć zbyt zwięzłe odpowiedzi, broni własnego stanowiska (rozumie stanowisko nadawcy), uczestniczy w rozmowie. 	4	<ol style="list-style-type: none"> posługuje się na ogół poprawnie mówionym językiem ojczystym (uwzględniając zasady ortofonii), używa dość urozmaiconych struktur składniowych i leksyki, posługuje się stylem komunikatywnym, stosownym do sytuacji. zauważa popełnione przez siebie błędy i je poprawia. 	6
III 20 pkt	<ol style="list-style-type: none"> interesująco dobiera materiał rzeczowy do tematu, wnikliwie interpretuje materiał rzeczowy, przywołując różnorodne konteksty, prezentuje zagadnienia w ścisłym związku z tematem, podejmuje logiczną, przemyślaną argumentację (hierarchizuje argumenty), formułuje wnioski i opinie, wartościuje, uogólnia, syntetyzuje, funkcjonalnie wykorzystuje materiał pomocniczy (o ile temat tego wymaga), integruje wiedzę z różnych dziedzin humanistyki (o ile temat tego wymaga). 	3		2	<ol style="list-style-type: none"> rozumie pytania i formułuje poprawne merytorycznie, wyczerpujące odpowiedzi, wykorzystując bibliografię i/lub materiały pomocnicze, przekonywająco broni własnego stanowiska (rozumie stanowisko nadawcy), swobodnie uczestniczy w rozmowie. 	6	<ol style="list-style-type: none"> posługuje się poprawnie mówionym językiem ojczystym (uwzględniając zasady ortofonii), używa różnorodnych struktur składniowych, bogatej frazeologii i leksyki, posługuje się stylem stosownym do sytuacji, przestrzega zasad etykiety językowej, nadaje językowi swojej wypowiedzi cechy indywidualne. zauważa popełnione przez siebie błędy i je poprawia. 	9

Uwaga: punkty przyznaje się za cały opisany **na danym poziomie** element kryteriów (realizacja tematu, kompozycja, rozmowa, język), nie przyznaje się punktów cząstkowych.

Wypowiedź zdającego może być więc oceniona np. tak: za realizację tematu – 3 pkt (p. III), za kompozycję wypowiedzi – 1 pkt (p. I), za rozmowę – 4 pkt (p. II),

za język – 6 pkt (p. III), razem 14 pkt na 20 możliwych do uzyskania.

3. Szczegółowy opis pisemnej części egzaminu

Poziom podstawowy

Pisemna część egzaminu na poziomie podstawowym sprawdza umiejętność czytania ze zrozumieniem tekstu nieliterackiego oraz umiejętność pisania tekstu własnego związanego z tekstem literackim zawartym w arkuszu egzaminacyjnym. Tekst literacki, do którego został sformułowany temat, pochodzi z listy lektur zamieszczonej w *Informatorze o egzaminie maturalnym /od 2008 roku/ język ukraiński*.

Czas na rozwiązanie zadań z arkusza I. wynosi 170 minut.

Waga poszczególnych części egzaminu

Sprawdzane umiejętności	Waga wyrażona w procentach	Waga wyrażona w punktach
Rozumienie czytanego tekstu	30%	21 pkt
Pisanie tekstu własnego	70%	49 pkt

Arkusz na poziomie podstawowym składa się z dwóch integralnych części:

- 1) **W części pierwszej arkusza zamieszczone zostanie zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu.** Maturzysta otrzyma arkusz egzaminacyjny zawierający tekst (do 1000 słów) i test (12-16 pytań otwartych i/lub zamkniętych).

Tekst służący do sprawdzania umiejętności rozumienia czytanego tekstu będzie:

- a) publicystyczny lub popularnonaukowy,
- b) przejrzyście skonstruowany,
- c) napisany starannym językiem ukraińskim,
- d) nieobrażający uczuć i światopoglądu zdającego oraz przedstawicieli innych narodowości,
- e) współczesny.

Pytania testu sprawdzającego rozumienie czytanego tekstu mogą dotyczyć:

- a) poziomu znaczeń, czyli:
 - rozumienia słów, związków frazeologicznych, zdań; odczytywania znaczeń dosłownych i metaforycznych, znaczeń słów z kontekstu, odróżniania informacji od opinii, znajdowania słów – kluczy,
 - rozumienia myśli zawartej w akapicie lub części tekstu, wyszukiwania informacji, selekcjonowania informacji, hierarchizowania, porównywania, dostrzegania analogii i przeciwieństw,
 - rozumienia głównej myśli tekstu – rozumienia tekstu jako całości oraz umiejętności wnioskowania;
- b) poziomu struktury, czyli:
 - kompozycji tekstu, tj. odróżniania wstępu, rozwinięcia, zakończenia, wskazywania zasady kompozycyjnej,
 - odkrywania związków logicznych, czyli rozumienia toku przyczynowo-skutkowego, wskazywania, np. tezy, hipotezy, argumentów, kontrargumentów, przykładów, wniosków, zależności między zdaniem, akapitami i częściami tekstu,
 - rozumienia znaczenia występujących w tekście wyrazów wskazujących na tok myślenia autora, czyli rozumienia sensu słów sygnalizujących wnioskowanie, podtrzymywanie myśli, zwrot myśli, dygresję, powtórzenie myśli oraz słów nawiązujących do myśli zawartej w poprzednim akapicie;
- c) poziomu komunikacji, czyli:
 - genezy tekstu,

- rozpoznawania nadawcy,
- dostrzegania celu tekstu (intencji nadawcy),
- adresata i sposobu oddziaływania na niego,
- dostrzegania cech stylistycznych tekstu i rozumienia funkcjonalności środków językowych.

2) **W części drugiej arkusza zamieszczone zostały zadania sprawdzające umiejętność pisania własnego tekstu** o literaturze (kulturze, języku). Maturzysta otrzymuje 2 tematy. Punktem wyjścia pracy abiturienta jest tekst / teksty (do 1000 słów), do których zostały sformułowane tematy. Maturzysta otrzymuje arkusz egzaminacyjny zawierający 2 tematy do wyboru. Wybiera jeden z nich i pisze wypracowanie w miejscu do tego wyznaczonym.

Utworki literackie będące podstawą zadania maturalnego pochodzą z listy zamieszczonej w *Informatorze o egzaminie maturalnym /od 2008 roku/ język ukraiński* w rozdziale „Wymagania egzaminacyjne – poziom podstawowy”.

Tematy na poziomie podstawowym sprawdzają umiejętności:

- 1) skomponowania dłuższej, spójnej wypowiedzi w języku ukraińskim,
- 2) odczytania utworu/utworów przede wszystkim na poziomie idei.

Tematy mogą dotyczyć:

interpretowania

- problemu zawartego w tekście / tekstach,
- fragmentu tekstu w odniesieniu do całości utworu,
- problemu zawartego w tekście w odniesieniu do innego tekstu niezamieszczonego w arkuszu egzaminacyjnym, ale pochodzącego z listy lektur dla poziomu podstawowego,

charakteryzowania

- bohatera,
- sposobu kreowania bohatera,
- świata przedstawionego utworu,

określania funkcji motywów, toposów, symboli wymienionych w podstawie programowej dla poziomu podstawowego.

Tekst lub teksty oraz sposób sformułowania tematu wskazują, które z wymienionych wyżej umiejętności są sprawdzane w danym arkuszu egzaminacyjnym.

Umiejętności sprawdzane na poziomie podstawowym zależą od sposobu sformułowania tematu i od rodzaju tekstu / tekstów, do których temat jest sformułowany.

Poziom rozszerzony

Pisemna część egzaminu na poziomie rozszerzonym sprawdza umiejętność czytania ze zrozumieniem tekstu nieliterackiego oraz umiejętność pisania tekstu własnego związanego z tekstem literackim zawartym w arkuszu egzaminacyjnym. Tekst literacki, do którego został sformułowany temat, pochodzi z listy lektur zamieszczonej w *Informatorze o egzaminie maturalnym /od 2008 roku/ język ukraiński*.

Czas na rozwiązanie zadań z arkusza wynosi 180 minut.

zdający, którzy przystępują do egzaminu na poziomie rozszerzonym, nie rozwiązują zadań z arkusza przeznaczonego dla poziomu podstawowego, jednakże muszą pamiętać, że wymagania egzaminacyjne dla poziomu rozszerzonego zawierają wymagania z poziomu podstawowego.

Waga poszczególnych części egzaminu na poziomie rozszerzonym

Sprawdzane umiejętności	Waga wyrażona w procentach	Waga wyrażona w punktach
Rozumienie czytanego tekstu	25%	15 pkt
Pisanie tekstu własnego	75%	45 pkt

Egzamin na poziomie rozszerzonym różni się od egzaminu na poziomie podstawowym zakresem sprawdzanych umiejętności oraz kryteriami oceniania.

Arkusze na poziomie rozszerzonym składają się z dwóch części:

- 1) **W części pierwszej arkusza zamieszczone zostanie zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu.** Maturzysta otrzyma arkusz egzaminacyjny, zawierający tekst (do 1000 słów) i test (10 - 15 pytań otwartych i/lub zamkniętych).

Opis tekstu i zadań testowych jest taki sam jak na poziomie podstawowym.

- 2) **W części drugiej arkusza zamieszczone zostały zadania sprawdzające umiejętność pisania własnego tekstu** o literaturze (kulturze, języku). Maturzysta otrzymuje 2 tematy. Wybiera jeden temat i pisze wypracowanie w miejscu wyznaczonym w arkuszu egzaminacyjnym.

Punktem wyjścia pracy abiturienta jest tekst / teksty lub ich fragmenty (do 1000 słów). Utwory literackie, będące podstawą zadania maturalnego, pochodzą z listy zamieszczonej w *Informatorze maturalnym*, w rozdziale „Wymagania egzaminacyjne – poziom rozszerzony”. Teksty mogą pochodzić również z wykazu lektur przeznaczonych dla poziomu podstawowego, ale tylko w zestawieniu z tekstem przeznaczonym dla poziomu rozszerzonego. **Jeden z tekstów może pochodzić spoza listy zamieszczonej w informatorze**, np. tekst literacki, krytycznoliteracki, popularnonaukowy.

Tematy na poziomie rozszerzonym sprawdzają umiejętności:

- 1) skomponowania dłuższej, spójnej wypowiedzi w języku ukraińskim,
- 2) odczytania utworu na poziomie idei i **organizacji artystycznej**. Realizacja tematów na poziomie rozszerzonym wymaga zanalizowania i zinterpretowania tekstów.
- 3) Tematy mogą dotyczyć:
 - porównywania tekstów,
 - charakteryzowania sposobu kreowania bohatera,
 - charakteryzowania sposobu kreowania świata przedstawionego utworu,
 - określania funkcji motywów, toposów, symboli, wymienionych w podstawie programowej dla poziomu rozszerzonego,
 - analizowania języka utworu / utworów,
 - odwoływania się do kontekstów, np. prądu, epoki, innego utworu wymienionego w *Informatorze* (w liście lektur dla poziomu podstawowego lub/i rozszerzonego), kontekstu historycznego, biograficznego, filozoficznego.

Tekst lub teksty oraz sposób sformułowania tematu wskazują, które z wymienionych wyżej umiejętności są sprawdzane w danym arkuszu egzaminacyjnym.

Umiejętności sprawdzane na poziomie rozszerzonym zależą od sposobu sformułowania tematu i od rodzaju tekstu / tekstów, do których temat jest sformułowany.

W trakcie pisania egzaminu zdający mogą korzystać ze słowników językowych.

4. Zasady oceniania pisemnej części egzaminu

Poziom podstawowy

Egzamin pisemny w każdej części oceniany jest według kryteriów oceniania opracowanych dla poszczególnych zadań.

W pierwszej części **egzaminu pisemnego na poziomie podstawowym** – za test sprawdzający rozumienie czytanego tekstu – zdający może otrzymać maksymalnie **21 punktów**. Przy zadaniach testowych umieszczona zostanie informacja o maksymalnej liczbie punktów, a uszczegółowione normy zaliczenia zostaną opisane w modelu odpowiedzi.

W drugiej części egzaminu na poziomie podstawowym w ocenie zadania sprawdzającego umiejętność pisania własnego tekstu zdający może otrzymać maksymalnie **49 punktów**. Łącznie za rozwiązanie zadań z arkusza – **70 punktów**. Za podstawowe kryteria uznaje się poprawność językową i rozwinięcie tematu, za kryterium wspomagające – kompozycję.

Waga poszczególnych kategorii kryteriów oceniania umiejętności pisania tekstu własnego na poziomie podstawowym

Kategorie kryteriów	Waga wyrażona w procentach	Waga wyrażona w punktach (49 pkt)
rozwinięcie tematu	45%	22 pkt
kompozycja	8%	4 pkt
język	47%	23 pkt

Z 22 punktów przeznaczonych na ocenę rozwinięcia tematu zdający może otrzymać 18 za treści merytoryczne oraz 4 za sformułowanie pełnego wniosku.

Kryteria oceniania języka i kompozycji na poziomie podstawowym

Język i kompozycja		27 pkt
1. Składnia i fleksja	Poprawna i nieschematyczna składnia i poprawna fleksja	9
	Poprawna składnia i fleksja	7
	Na ogół poprawna składnia i fleksja	5
	Mimo błędów, składnia i fleksja niezakłcająca komunikatywności języka	3
2. Słownictwo, frazeologia, styl	Bogate i zróżnicowane słownictwo i poprawna frazeologia, swobodny i żywy styl	10
	Na ogół wystarczające słownictwo, poprawna frazeologia, komunikatywny styl	7
	Na ogół poprawne słownictwo i na ogół komunikatywny styl	4
3. Ortografia, interpunkcja	Na ogół bezbłędna ortografia i interpunkcja	4
	Nieliczne błędy ortograficzne różnego stopnia i błędy interpunkcyjne również drugiego stopnia	2
	Błędy ortograficzne z przewagą drugorzędnych i liczne interpunkcyjne z przewagą drugorzędnych	1
4. Kompozycja	Funkcjonalna wobec tematu, spójna, logiczna	4
	Trójdzielna, spójna, graficzne wyodrębnienie głównych części	2
	Wskazująca na próby porządkowania myśli, na ogół spójna	1

Poziom rozszerzony

Za egzamin na **poziomie rozszerzonym** zdający może otrzymać maksymalnie **60 punktów** – za rozwiązanie testu sprawdzającego rozumienie czytanego tekstu – **15 punktów**, za napisanie wypracowania – **45 punktów**.

Waga poszczególnych kategorii kryteriów oceniania umiejętności pisania tekstu własnego na poziomie rozszerzonym

Kategorie kryteriów	Waga wyrażona w procentach	Waga wyrażona w punktach (45 pkt)
Rozwinięcie tematu	63%	25 pkt
kompozycja	5%	2 pkt
język	32%	18 pkt

Z 25 punktów przeznaczonych na ocenę rozwinięcia tematu zdający może otrzymać 21 za treści merytoryczne oraz 4 za sformułowanie pełnego wniosku.

Kryteria oceniania języka i kompozycji na poziomie rozszerzonym

	Język i kompozycja	20 pkt.
1. Składnia i fleksja	Poprawna i nieschematyczna składnia oraz poprawna fleksja	6
	Na ogół poprawna składnia i fleksja	4
	Mimo błędów składnia i fleksja niezakłócająca komunikatywności języka	2
2. Słownictwo, frazeologia, styl	Bogate i zróżnicowane słownictwo oraz poprawna frazeologia, swobodny i żywy styl	8
	Wystarczające słownictwo, poprawna frazeologia, komunikatywny styl	5
	Na ogół poprawne słownictwo i na ogół komunikatywny styl	2
3. Ortografia, interpunkcja	Bezbłędna ortografia, poprawna interpunkcja	4
	Na ogół bezbłędna ortografia, na ogół poprawna interpunkcja	2
	Błędy ortograficzne i interpunkcyjne z przewagą drugorzędnych	1
4. Kompozycja	Funkcjonalna wobec tematu, spójna, logiczna	2
	Trójdzielna, spójna, graficzne wyodrębnienie głównych części	1

Wyniki egzaminu maturalnego w części pisemnej

Zdający zdał egzamin maturalny w części pisemnej z języka ukraińskiego, jeżeli na poziomie podstawowym albo rozszerzonym otrzymał co najmniej 30% punktów możliwych do uzyskania za rozwiązanie zadań na wybranym przez siebie poziomie.

V. WYMAGANIA EGZAMINACYJNE

Standardy wymagań, będące podstawą przeprowadzania egzaminu maturalnego z języków ojczystych mniejszości narodowych obejmują trzy obszary:

- I. Wiadomości i rozumienie
- II. Korzystanie z informacji
- III. Tworzenie informacji.

W ramach obszaru I. cyframi arabskimi oznaczono szczegółowe wiadomości, wynikające z *Podstawy programowej z języków ojczystych mniejszości narodowych*, które są niezbędne do wykonania zadania egzaminacyjnego i które wiążą się z umiejętnościami sprawdzanymi na egzaminie. Umiejętności te zostały opisane w obszarze II i III standardów, a dotyczą one odbioru tekstu literackiego i nieliterackiego (obszar II) oraz pisania własnego tekstu (obszar III).

Schemat ten dotyczy poziomu podstawowego i rozszerzonego.

Przedstawione poniżej standardy wymagań egzaminacyjnych z języków ojczystych mniejszości narodowych są dosłownym przeniesieniem fragmentu Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów.

STANDARDY WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH Z JĘZYKÓW MNIEJSZOŚCI NARODOWEJ

I. WIADOMOŚCI I ROZUMIENIE

Zdający wie, zna i rozumie:*

POZIOM PODSTAWOWY	POZIOM ROZSZERZONY
W ZAKRESIE WIEDZY O JĘZYKU	
<ol style="list-style-type: none">1) co to jest wartość sama w sobie (autoteliczna) i wartość użytkowa języka (język jako narzędzie),2) co to jest znak i jakie są rodzaje znaków, rozumie istotę języka jako dwuklasowego systemu znaków,3) gramatykę języka mniejszości narodowej w zakresie umożliwiającym poprawne posługiwanie się językiem w mowie i piśmie,4) czym się różni język mówiony od pisanego; zna podstawowe cechy obu typów języka wynikające z różnic sytuacji komunikacyjnej,5) jakie są różnice między językiem literackim i dialektem,6) jakie są style współczesnego języka mniejszości narodowej; zna pojęcie stylu językowego; zna pojęcie stylów artystycznych i użytkowych; zna podstawowe cechy stylów pisanych (urzędowego, publicystycznego, naukowego) i mówionych (monologowego, dialogowego),7) jakie są podstawowe funkcje tekstów językowych (komunikacyjna, ekspresywna, impresywna),8) pojęcie kultury języka, normy językowej, błędu oraz rozróżnia podstawowe typy błędów językowych,9) jak poprawnie posługiwać się językiem mniejszości narodowej w zależności od sytuacji komunikacyjnej,	<p>jak na poziomie podstawowym oraz:</p> <ol style="list-style-type: none">1) na czym polega bogactwo leksykalne i frazeologiczne języka mniejszości narodowej i jak je pomnażać środkami rodzimymi,2) pojęcie i typy stylizacji językowej,3) podstawowe cechy języka poszczególnych epok literackich,4) co to jest akt mowy i jakie są rodzaje aktów mowy; wie o składnikach aktu mowy, o jego sensie dosłownym i intencjonalnym,5) inne funkcje tekstu: fatyczną, poetycką, kreatywną,6) jakie są językowe rezultaty kontaktów języka mniejszości narodowej

<p>10)pojęcie perswazji i manipulacji językowej,</p> <p>11)na czym polega publiczne zabieranie głosu, zna zasady komunikacji językowej, zna podstawowe zasady retoryki i językowego savoir – vivre'u,</p>	<p>z innymi językami; zna pojęcia zapożyczenia leksykalnego i kalki językowej,</p>
<p>W ZAKRESIE WIEDZY O LITERATURZE I KULTURZE</p>	
<p>12)utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej, wskazane w informatorze dla języka mniejszości narodowej dla poziomu podstawowego,</p> <p>13)wartości narodowe związane z własnym dziedzictwem kulturowym (np. ojczyzna, mała ojczyzna, naród, społeczeństwo),</p> <p>14)pojęcie tradycji literackiej i jej podstawowe wyróżniki,</p> <p>15)ogólne pojęcia i zjawiska kultury – dawne i współczesne – ważne dla zrozumienia czytanych utworów literackich,</p> <p>16)rozumie związek poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych,</p> <p>17)podstawowe wyróżniki utworu literackiego właściwe dla różnych rodzajów i gatunków literackich,</p> <p>18)podstawowe tematy, motywy, toposy,</p> <p>19)podstawowe pojęcia z zakresu poetyki, teorii literatury i historii literatury, np. konwencja literacka, prąd artystyczny, rodzaj i gatunek literacki, temat, wątek, motyw, styl,</p> <p>20)podstawowe kategorie estetyczne: komizm, tragizm, patos, ironia, oraz ich cechy artystyczne i funkcje – w zakresie niezbędnym do zrozumienia utworów literackich,</p> <p>21)podstawowe procedury analizy utworu literackiego, np. odnalezienie dominanty kompozycyjnej; rozpoznanie konwencji rodzaju i gatunku literackiego, określenie nadawcy i odbiorcy, konwencji estetycznej i stylistycznej, rozpoznanie przesłania ideowego utworu literackiego,</p> <p>22)rozumie pojęcia: kultura wysoka, masowa, kultura pop, arcydzieło, kicz.</p>	<p>jak na poziomie podstawowym oraz:</p> <p>7) teksty wskazane w informatorze dla języka mniejszości narodowej dla poziomu rozszerzonego i poznane w trakcie lektury własnej,</p> <p>8) pojęcie dziedzictwa kulturowego,</p> <p>9) wartości związane z tradycją literacką,</p> <p>10)na czym polegają przemiany w obrębie najważniejszych gatunków literackich, np. dramatu jako gatunku, eposu, powieści, sonetu, pieśni, hymnu, trenu i innych gatunków lirycznych,</p> <p>11)rozumie związki i zależności rodzajów i gatunków literackich z prądami artystycznymi,</p> <p>12)cechy kodów komunikacyjnych sztuk innych niż literatura (teatru, filmu, malarstwa),</p> <p>13)rozumie związek między dominującą funkcją językową tekstu i jego formą oraz gatunkiem (przemówieniem, referatem, artykułem, esejem, wywiadem, dyskusją, negocjacją),</p> <p>14)rodzaje środków stylistycznych właściwych dla różnych odmian języka; figury retoryczne,</p> <p>15)rozumie, jakie związki zachodzą między różnymi warstwami utworu literackiego.</p>

*Określenie „wie i rozumie” należy odnieść do standardów wymagań z zakresu wiedzy o języku; określenie „zna i rozumie” należy odnieść do standardów wymagań z zakresu wiedzy o literaturze i kulturze.

II. KORZYSTANIE Z INFORMACJI

Zdający potrafi:

POZIOM PODSTAWOWY	POZIOM ROZSZERZONY
W ZAKRESIE ODBIORU TEKSTÓW KULTURY	
<ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznać różne rodzaje znaków w prezentowanych wytworach kultury; rozpoznać, co jest, a co nie jest systemem znaków; wskazać w przedstawionym materiale (na obrazie, w tekście, fragmencie filmu) znaki różnego rodzaju, 2) wskazać w tekście określone formy wymowy, formy fleksyjne i połączenia wyrazowe: rozpoznać formy fleksyjne wyrazów różnych części mowy, rozpoznać i nazwać podstawowe związki składniowe, 3) rozpoznać wieloznaczność słowa i odróżnić ją od homonimiczności form; pokazać poprawne i manipulacyjne posługiwanie się wyrazami wieloznacznymi, 4) odróżnić tekst językowo poprawny od niepoprawnego, 5) wskazać istotne cechy języka mówionego i pisanego oraz rozpoznać (według określonych cech), czy tekst jest mówiony, czy pisany, 6) wskazać i rozpoznać w tekście literackim elementy dialektu, 7) wskazać podstawowe cechy językowe poszczególnych stylów; rozpoznać (według określonych cech), w jakim stylu pisany jest określony fragment, 8) odróżniać intencje aktu mowy, np. rozkaz od prośby, pytanie od stwierdzenia; wydobyć ukryte cechy aktu mowy; dostrzec w tekście wypowiedzi ironię, sarkazm, prowokację, 9) rozpoznać funkcje określonych tekstów, 10) rozpoznać w tekście językowe środki perswazji i manipulacji: odróżnić środki etyczne od nieetycznych, szczerść od nieszczerści wypowiedzi, pokazać określone środki perswazji językowej, wskazać tekst zawierający manipulację językową, odróżniać zdania o faktach od zdań będących interpretacją faktów, 11) wskazać, na czym polega istota pokrewieństwa językowego, 	<p>jak na poziomie podstawowym oraz:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wyróżnić w tekście związki frazeologiczne, 2) w podanym tekście rozpoznać wyrazy zapożyczone,
W tekstach publicystycznych i popularnonaukowych:	
<ol style="list-style-type: none"> 12) odczytać dosłowne i metaforyczne znaczenia wyrazów, 13) odczytać znaczenia frazeologizmów, 14) odczytać sens fragmentów (zdań, grupy zdań, akapitu), 15) wyodrębnić tezę (główną myśl) całego tekstu, 16) wyodrębnić argumenty i wnioski, 17) rozpoznać zasadę kompozycyjną tekstu i jej funkcję, 18) rozpoznać i określić typ nadawcy i typ adresata tekstu, 19) nazwać funkcję tekstu, 	<p>jak na poziomie podstawowym,</p>

<p>20)rozpoznać charakterystyczne cechy stylu i języka tekstu; nazwać środki językowe i ich funkcję w tekście, 21)rozpoznać cechy gatunkowe tekstu, 22)odtworzyć informacje sformułowane wprost; przetworzyć informacje, np. porządkować i hierarchizować, wskazywać przyczyny i skutki, oddzielać informacje od opinii,</p>	
<p>W tekstach literackich:</p>	
<p>23)rozpoznać tematy, wątki, motywy, 24)rozpoznać bohatera i sposoby jego kreowania w utworze, 25)odczytać treści dosłowne i ukryte utworu, 26)dostrzec różnice między fikcją literacką i prawdą historyczną, 27)rozpoznać aluzje literackie, znaki i symbole kulturowe, np. biblijne, antyczne, 28)rozpoznać w tekście językowe środki artystycznego wyrazu, 29)określić funkcję środków językowych w utworze, 30)określić funkcję aktów mowy, 31)określić funkcję dialektizmów, archaizmów, słownictwa środowiskowego w tekście literackim, 32)stosować konteksty właściwe utworów, 33)rozpoznać przybliżony czas powstania utworu, 34)rozpoznać konwencję literacką utworu, 35)rozpoznać styl utworu, 36)rozpoznać cechy gatunkowe utworu, 37)rozpoznać parafrazę, parodię, trawestację, 38)dostrzec cechy wspólne utworów, 39)dostrzec związki między utworem literackim i innymi dziełami sztuki, 40)dostrzec w utworze wartości charakterystyczne dla epoki, 41)rozpoznać powiązania utworów z historią, 42)dostrzec etyczne i estetyczne wartości utworu, 43)dostrzec wartości uniwersalne, narodowe, 44)rozpoznać funkcję utworu, np. dydaktyczną, kompensacyjną, formacyjną, 45)odróżnić osobiste sądy związane z odbiorem utworu od sądów utrwalonych w tradycji.</p>	<p>jak na poziomie podstawowym oraz:</p> <p>3) określić funkcję występujących w utworze tematów, toposów, motywów, 4) określić funkcję (ideową i kompozycyjną) aluzji literackiej, znaku kulturowego, np. biblijnego antycznego, 5) dostrzec związki między różnymi warstwami utworu, 6) dostrzec związki dzieła literackiego z kulturą i filozofią epoki, 7) odczytać znaki tradycji biblijnej, chrześcijańskiej, antycznej, 8) rozpoznać tradycję literacką, 9) dostrzec przemiany gatunku literackiego, 10)rozpoznać środki językowe, decydujące o swoistości wypowiedzi indywidualnej, 11)dostrzec cechy języka charakterystyczne dla danej epoki i stylu czytanych utworów, 12)dostrzec strukturę artystyczną utworu, 13)odczytać odniesienia do innych dziedzin sztuki.</p>

III. TWORZENIE INFORMACJI

Zdający potrafi:

POZIOM PODSTAWOWY	POZIOM ROZSZERZONY
W ZAKRESIE TWORZENIA TEKSTU WŁASNEGO	
1) poprawnie mówić i pisać, ze świadomością tego, dlaczego tak właśnie to robi, 2) wypowiadać się ze świadomością intencji swojej wypowiedzi, 3) napisać krótki tekst w określonym stylu, 4) skonstruować tekst mający przekonać kogoś do czegoś, 5) publicznie zabrać głos, stosując podstawowe zasady retoryczne, 6) zachować się zgodnie z zasadami językowego savoir-vivre'u, 7) napisać spójny tekst na określony temat, 8) gromadzić, selekcjonować materiał, hierarchizować argumenty; formułować hipotezy i wnioski, 9) interpretować utwór na podstawie jego analizy, 10) stosować podstawowe pojęcia z zakresu historii literatury, teorii literatury i nauki o języku, 11) przywołać właściwe konteksty, np. odnieść dzieło do biografii autora, filozofii, religii, życia, człowieka, 12) streszczać, parafrazować, cytować, komentować, wnioskować, 13) formułować i uzasadniać opinie, 14) porównywać dzieła, 15) prezentować własne przeżycia wynikające z kontaktów ze sztuką, 16) uczestniczyć w dialogu, dyskusji, broniąc swojego stanowiska, 17) mówić i pisać z dbałością o estetykę wypowiedzi,	jak na poziomie podstawowym oraz: 1) redagować własną wypowiedź zgodnie z cechami gatunku i zamierzoną funkcją tekstu (rozprawki, recenzji, interpretacji utworu literackiego lub jego fragmentu, interpretacji porównawczej), 2) interpretować funkcję występujących w dziele tematów, motywów, 3) integrować wiedzę z zakresu historii literatury, teorii literatury, językoznawstwa i nauki o kulturze, 4) oceniać według wskazanych przez siebie kryteriów,
W ZAKRESIE SAMOKSZTAŁCENIA	
18) korzystać z klasycznych źródeł informacji: słowników, encyklopedii, 19) korzystać z Internetu i innych elektronicznych źródeł informacji, 20) wykonać opis bibliograficzny, 21) wyszukać literaturę przedmiotu, dokonać jej selekcji według określonych kryteriów; wykorzystać ją do opracowania tematu, 22) scalać zdobyte informacje w różne formy wypowiedzi, 23) notować, sporządzić plan, konspekt, 24) gromadzić teksty literackie i inne teksty kultury, poznane w toku lektury własnej, stanowiące odniesienie do lektur poznanych w szkole, 25) analizować i korygować błędy językowe popełnione przez siebie lub dostrzeżone w czytanych tekstach.	jak na poziomie podstawowym oraz: 5) tworzyć zestawy bibliograficzne na określony temat, 6) sporządzać przypisy, 7) tworzyć bazy danych, 8) sporządzać zapis komputerowy, audio i wideo.

Tematy wypracowań na egzamin pisemny odbywający się w maju 2008 roku będą formułowane na podstawie *Standardów wymagań egzaminacyjnych* i w związku z listą lektur podaną na następnej stronie:

на poziomie podstawowym

1. Вибрані думи й історичні пісні: „Дума про козака Голоту”, „Дума про Марусю Богуславку”.
2. Біблія (фрагменти).
3. І. Котляревський: „Енеїда” (скорочено: ч. I-IV).
4. М. Гоголь: „Тарас Бульба”.
5. Т. Шевченко: „Тополя”, „Катерина”, „Гайдамаки”, „Іван Підкова”, „Перебендя”, „Розрита могила”, „Сон (комедія)”, „Чигирине, Чигирине”, „Гоголю”, „Мені однаково”, „Заповіт”, „Доля”, „І мертвим, і живим...”.
6. П. Мирний: „Хіба ревуть воли, як ясла повні?” (скорочено).
7. Франко: „Мойсей”, „Захар Беркут”, wiersze: „Гімн (Вічний революціонер)”, „Земле, моя всеплодющая мати...”, „Каменярі”, „У Перемишлі, де Сян пливе зелений...”.
8. М. Коцюбинський: „Intermezzo”, „Цвіт яблуні”, „Тіні забутих предків”.
9. Л. Українка: „Лісова пісня”, „Бояриня”, вірші: „Стояла я і слухала весну”, „Contra spem spero”, „Слово, чому ти не твердая криця?”, „На столітній ювілей української літератури”, „І ти боролася колись, мов Ізраїль, Україно, моя”, „Мріє, не зрадь”, „Твої листи пахнуть зів'ялими трояндами”, „Товаришці на спомин” (фрагмент – від слів: “Ми паралітики...”).
10. В. Стефаник: „Новина”, „Сини”, „Камінний хрест”.
11. В. Винниченко: „Краса і сила” (скорочено – розділ I, III - V), „Студент”
12. Олександр Олесь: „Лебідь”, „Айстри”, „Чари ночі”, „О принесьте”, „Уймають біль”, „Коли б я знав”, „Хто в час пожежі”, „Чужина могила”
13. Б. І. Антонич: вірші: „Автопортрет”, „Елегія про співучі двері”, „Зелена Євангелія”.
14. П. Тичина: вірші „Не Зевс, не Пан...” , „Гаї шумлять...”, поеми „Скорбна мати”, „Золотий гомін”, вибрані твори зі збірки „Замість сонетів і октав”, „Три сини”.
15. М. Хвильовий: „Я.(Романтика)”.
16. Ю. Яновський: „Вершники” (новела „Огненне коло”).
17. Л. Костенко: вірші „І засміялась провесінь: – Пора!..”, „Скіфська баба”, „Моя любове”, „Марную день”, „Ісус Христос розп'ятий був не раз”, „Чадра Марусі Богуславки”, „Умирають майстри”, епічна поема „Маруся Чурай”.
18. В. Симоненко: „Ти знаєш, що ти людина”, „Лебеді материнства”, „Є тисячі доріг”, „Задивляюсь у твої зіниці”, „Де зараз ви, кати мого народу?”, „Монархи”.
19. В. Стус: вірші „Ярїй душе! Ярїй, а не ридай”, „Весь обшир мій – чотири на чотири”, „Тюремних вечорів смертельні алкоголі”, „Як тяжко довірятися добру”.

на poziomie rozszerzonym

1. „Руський літопис” (фрагменти – легенди: “Свят – андріївська легенда”, “Заснування Києва”, “Про князя Олега”, “Про князя Ігоря”, “Про помсту Ольги”, “Напередодні хрещення України – Русі”, “Хрещення Руської землі – України”, “Про євшан – зілля”).
2. „Слово про Ігорів похід” (крім “Золотого слова Святослава”).
3. М. Смотрицький: „Тренос” (фрагменти розділу I – го: Вступ, “Перша оздоба Східної Церкви”, “Церква Східна од власних синів своїх терпить”, “Таких синів Церква Східна потребує”, “Молитва до Бога”).
4. Г. Сковорода: вибрані вірші зі збірки „Сад божественних пісень”.
5. П. Куліш: „Чорна рада” (фрагменти заміщені в хрестоматії “Українська література XI – XIX ст.” Богдан Гук, WSiP, Warszawa 2002).
6. О. Кобилянська: „Земля” (скорочено: розділи I – VII, XI - до кінця повісті).
7. Є. Маланюк: вірші і цикли: „Стилет чи стилос”, „Псалми степу”, „Степова Еллада”.
8. В. Підмогильний: „Третя революція”, „Іван Босий”.
9. Є. Плужник: „Сідало сонце”, „Притулив до стінки людину”, „Впало – ставай до стінки!”, „Мабуть, дуже йому боліло”, „Я знаю”.

10. М. Куліш: „Патетична соната”.
11. О. Вишня: „Чукрен”, „Чухраїнци”.
12. В. Барка: „Жовтий князь” (фрагмент: розділ XVI від слів: “Передсвітанковий сутінок”).
13. Ю. Андрухович: вибране есе.

Темати wypracowań на egzamin pisemny odbywający się **od maja 2009 roku** będą formułowane на podstawie *Standardów wymagań egzaminacyjnych* і в зв'язку з подану niżej listą lektur:

на poziomie podstawowym

1. Руський літопис (перекази):

- Заснування Києва;
- Хрещення Руської землі

2. Володимир Мономах

- „Поучення дітям”

3. Думи:

- Дума про Марусю Богуславку
- Втеча трьох братів з Азова

4. Григорій Сковорода

- поезія: “Всякому місту - звичай і права”
- байка: “Бджола і Шершень”

5. Іван Котляревський

поема „Енеїда” (скорочено: I-IV)

6. Микола Гоголь

повість “Тарас Бульба”(фрагменти заміщені в хрестоматії “Українська література XI- XIX ст.”, Богдан Гук, WSiP, Warszawa 2002 та IX розділ повісті)

7. Тарас Шевченко

- збірка поезій “Кобзар”
- балада “Тополя”
- істор. поема “Іван Підкова”;
- соц.-побутова поема “Наймичка”
- комедія “Сон”
- послання “І мертвим, і живим ...”
- поезія “Мені однаково”
- поезія “Ликері”

8. Іван Нечуй-Левицький

повість “Кайдашева сім'я”

9. Іван Франко

- поема “Мойсей”
- історична повість “Захар Беркут”
- поезія “Каменярі”
- інтимна лірика зі збірки “Зів'яле листя”:
- “Тричі мені являлася любов”
- “Чому являєшся мені”
- “Ой ти дівчино з горіха зерна”

10. Михайло Коцюбинський

повість “Тіні забутих предків”

11. Леся Українка

поезії:

- “Слово, чому ти не твердая криця”,
- „Contra spem spero”
- “І ти боролася колись, мов Ізраїль”
- поема: “Бояриня”
- листи: “Твої листи пахнуть зів'ялими трояндами”

12. Василь Стефаник

новелі: “Камінний хрест”, “Новина”

13.Олександр Олесь

поезії:

- "Айстри"
- "Хто в час пожежі край свій кине"
- "О принесіть"
- "Чужина-могила"

14.Богдан Лепкий:

- новела "Коцюбинський у Кракові"
- поезія "Чуєш, брате мій"

15.Павло Тичина

поезії:

- "О панно Інно"
- "Гаї шумлять"
- "Пам"яті тридцяти"
- "Скорбна мати"

16.Ліна Костенко

поезії:

- "Умирають майстри"
- "Пісенька з варіаціями"
- "Доля"
- "Ісус Христос роз'ятий був не раз"
- епічна поема "Маруся Чурай"

17.Василь Симоненко

поезії:

- "Лебеді материнства"
- "Задивляюсь у твої зіниці"
- "Де зараз ви, кати мого народу"
- "Є тисячі доріг"

18.Василь Стус

поезії:

- "Ярій душе! Ярій, а не ридай"
- "Весь обшир мій – чотири на чотири"
- "Як добре те, що смерті не боюсь я"

на poziomie podstawowym

1. Анонімний автор: поема "Слово про Ігорів похід"

2. Г. Квітка-Основ'яненко: повість "Маруся"

3. Тарас Шевченко: - поема "Неофіти", поема "Гайдамаки"

4. Іван Франко: драма "Украдене щастя"

5. Михайло Коцюбинський: "Intermezzo"

6. Леся Українка: драма-феєрія „Лісова пісня"

7. Ольга Кобилянська: повість "В неділю рано зілля копала"

8. Микола Хвильовий: новела "Я. (Романтика)"

9. М. Куліш: комедія "Мина Мазайло"

10. Остап Вишня: фейлетон "Чухраїнці"

11. Улас Самчук: повість "Марія"

12. Євген Плужник: поезії до вибору

13. Г. Тютюнник: "Три зозулі з поклоном"

14. Б. І. Антонич: "Елегія про співучі двері"

15. Іван Драч: поезія "До джерел", "Чорнобильська Мадонна" (фрагменти: "Пролог", "Солдацька мадонна", "Варіація на банальний київський сюжет", "Епілог")

16. Дмитро Павличко: поезія "Ти зрікся мови рідної" та інші поезії до вибору

17. Остап Лапський: вибрані поезії зі збірки "Обабіч: істини?!"

18. Ю. Андрухович: есе до вибору: "Моя Європа" або "Рекреації" (фрагменти заміщені в хрестоматії "Українська література ХХ ст.", Богдан Гук, WSiP, Warszawa 2004)

19. Т. Прохасько: "З цього можна зробити кілька оповідань"

Uwaga: w przypadku interpretacji porównawczej tematy na poziomie rozszerzonym mogą zawierać jeden tekst z poziomu podstawowego, mogą także zobowiązywać do analizy i interpretacji utworów spoza listy zamieszczonej w *Informatorze*, ale utrzymanych w znanej uczniom poetyce lub konwencji.

VI. ПРИКЛАДОВЕ ТЕМАТУ НА УСТНУ ЧЕЌЌ EGZAMINU

Przykłady ilustrują konceptj formułowania tematów na ustną częć egzaminu, sprawdzają umiejtnoć mówienia w języku mniejszoći narodowej. Zostały zgrupowane w trzech kategoriach i stanowią przykładowy zbiór tematów. Wszystkie mają charakter ogólny i zostawiają maturzyćcie swobodę wyboru treści.

Abiturient ma obowiązek:

- Wybrać lekturę, literaturę krytyczną (opracowania), materiały pomocnicze, formę prezentacji,
- Sformułow tezę i argumenty,
- Sporządzić bibliografię.

ПРИКЛАДИ ТЕМ НА ВНУТРІШНІЙ ІСПИТ ЗРІЛОСТІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

I. ЛІТЕРАТУРА

1. Українці в сатиричному дзеркалі творів В. Винниченка й Остапа Вишні. Представ засоби портретування.
2. Фольклор як джерело натхнення письменників різних епох. Обговори, спираючися на вибрані приклади.
3. Біблійні мотиви у творчості Т. Шевченка та І. Франка. Розкрий проблему, спираючися на вибрані твори обох поетів.
4. Людина вільна та поневолена. Представи класичні риси обох постав у світлі діянь героїв вибраних тобою романтичних творів.
5. Візія Батьківщини у поетів-емігрантів. Проаналізуй проблему, ілюструючи її вибраними прикладами.
6. На основі життєвого шляху, філософських творів та епістоляріїв Г. Сковороди розкрий суть його епітафії "Світ ловив мене та не спіймав".
7. Образи князів у творах літератури Київської Русі. Прослідкуй, спираючися в основному на легенди, житія, літописні оповідання й епічну поему "Слово о полку Ігоревім".
8. Проблема зради Батьківщини в українській драматургії. Розкрий причини й наслідки цього явища.
9. Поетичне слово - засіб боротьби за національне й соціальне визволення українського народу у ХІХ ст. Поділися думками, спираючися на вибрані літературні джерела.
10. Література Київської Русі як джерело для вивчення історії. Розкрий тему, спираючися на вибрані художні приклади.
11. Ідеї патріотизму і суспільної єдності в літературі Київської Русі та їх актуальність сьогодні. Обговори тематику, спираючися на вибрані приклади.
12. Трагічна доля української інтелігенції. Розкрий проблему на основі творів 20-30 рр. ХХ ст.
13. Обговори проблематику боротьби зі злом і неправдою на основі творчості та біографій письменників Розстріляного Відродження і Шістдесятників.
14. Історичні події Київської Русі та Козаччини як джерело натхнення для творчості українських письменників. Поділися спостереженнями, спираючися на вибрані приклади.
15. Сатиричне зображення українського суспільства. Проаналізуй функцію комізму і сатири на основі вибраних художніх творів.

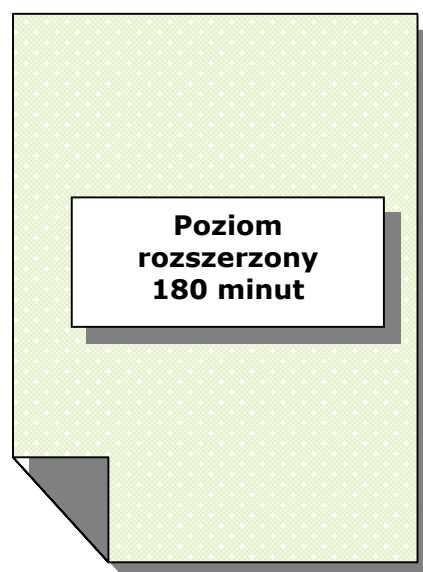
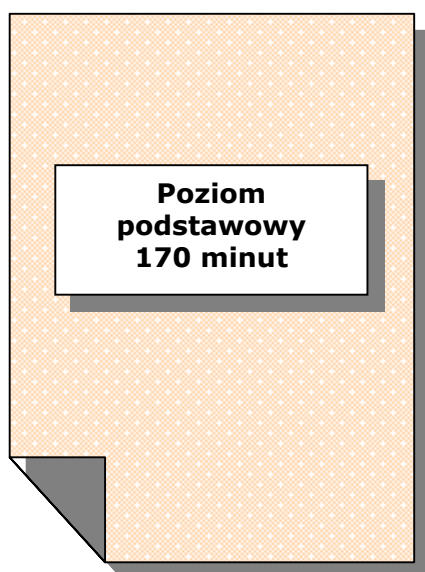
II. СУМІЖНІСТЬ МИСТЕЦТВ

1. Обставини Шевченкового заслання в поезії і циклі його художніх картин. Проаналізуй, вкажи спільне й різне.
2. Мотив Богоматері в українській літературі. Розкрий проблему, спираючися на вибрані приклади.
3. Оціни, наскільки літературу і мистецтво про геноцид українського народу 1930-х років можна сприймати як документ доби.
4. Перегуки між літературними й малярськими творами Т. Шевченка. Представи тему на вибраних прикладах.
5. Літературний твір та його життя на кіноекрані. Порівняй і дай свою оцінку на відомих тобі прикладах.
6. Від "Руської трійці" до музи Січового Стрілецтва. Вкажи шляхи формування національної свідомості галичан, спираючися на відомі тобі приклади в історії та літературі.

III МОВА

1. Мовний комізм у діалогах героїв епічної поеми І. Котляревського "Енеїда". Прослідкуй проблему, послуговуючися прикладами.
2. Яким чином література індивідуалізує мову героя. Опрацюй на основі 2-3 творів літератури та представи тему.
3. Мовний етикет різних часів і середовищ. Проаналізуй на вибраних прикладах.
4. Як мова служить висловлюванню емоційних станів. Проаналізуй на вибраних прикладах.
5. Мовна характеристика літературних персонажів, засоби її здійснювання. Представи, спираючися на вибрані приклади з української літератури.
6. Вкажи молитовні стилізації в сучасній українській літературі, використовуючи твори: "Отче наш Тарасе..." Д. Павличка, "Молитва до мови" К. Мотрича, "Чорнобильська мадонна" І. Драча, а також вибране Б. Харчука і О. Бердника.

VII. PRZYKŁADOWE ARKUSZE I SCHEMATY OCENIANIA

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 170 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 19 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **70 punktów**

Część I – 21 pkt
Część II – 49 pkt

Życzymy powodzenia!

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

CZĘŚĆ I – ROZUMIENIE CZYTANEGO TEKSTU

Прочитай уважно фрагмент статті Дмитра Дроздовського *Моя душа в червоній амазонці, або помаранчевий вітер на тлі чуми...* Дай відповіді на поставлені питання.

1. 24 серпня в 14 річницю Дня незалежності України в Музеї книги та книгодрукарства, що на території Лаври, відбулося вручення єдинопрестижної в Україні Міжнародної літературної премії імені Олени Теліги, видатної української поетки, громадської діячки.
2. Цьогорічним лауреатом премії, стала Оксана Пахльовська, письменниця, літературознавець, доктор філологічних наук, науковий співробітник Інституту літератури НАН України, професор Римського університету «Ла Сап'єнца».
3. Цю премію Оксана Пахльовська отримала за фундаментальне видання “Українська літературна цивілізація” італійською мовою. Та чи тільки ця праця привела її до такої почесної нагороди? Чому саме Оксана Пахльовська здобула премію Олени Теліги?
4. Лауреатами на сьогодні найпрестижнішої в Україні премії в різні роки ставали Ліна Костенко, Михайлина Коцюбинська, Ніна Марченко, Лариса Крушельницька. Ці особистості силою свого інтелекту та духу перебувають у близькому вимірі з Оленою Телігою, яка повстала проти „чорного вітру” нацистської Німеччини та радянського тоталітаризму у момент історичної безвиході.
5. Олена Теліга народилася в Росії, виросла між двома світовими війнами та виховувалася на традиції учасників української визвольної війни 1917 – 1921 років... Ця героїчна жінка увійшла в світ українських націоналістів, де творився новий образ Духовності України. Їй, як свого часу і Лесі Українці, був близький не образ “переможця-тріумфатора”, а образ *борця*, за який вона стає до екзистенційної боротьби...
6. Друга світова війна стала для Олени Теліги моментом екзистенційного вибору... Aut-Aut... Або-Або... Про такий вибір [...] часто згадує й Оксана Пахльовська у своїх студіях. Чи випадковим є такий збіг? Для О. Пахльовської момент екзистенційного вибору настає в наукових дослідженнях, в яких вона робить свідомий і мужній вибір на користь кафедри україністики Римського університету „Ла Сап'єнца”, що відчинила вікно для України в європейський дискурс ХХІ століття.
7. Науковець Оксана Пахльовська, піднімає рівень свідомості, очищує її достеменністю та об'єктивною історичністю. Її науковий доробок, її публіцистичні праці – це спроба винищити вірусів-паразитів, трансплантуючи фрагмент своєї свідомості на інфіковану свідомість нації. Оксана Пахльовська – вчений європейського часу, яка зуміла створити першу на Заході кафедру україністики в Римському університеті «Ла Сап'єнца».
8. Професор Пахльовська – науковець із психологічно тонким, загостреним до екзистенційної межі світовідчуттям, це науковець, який об'єктивує світ відповідно до своєї життєвої его-позиції, оскільки саме знання – в середині її психологічних лабіринтів, у глибинах свідомості й підсвідомості. Така екзистенційна позиція обумовлена насамперед відчуттям величезної внутрішньої свободи...

9. Після арешту редакції "Українського слова" О. Теліга не брала до уваги постанов німецької влади, ігнорувала вказівки німців зухвало і принципово. Друзі її попереджали, що гестапо готує засідку на вул. Трьохсвятительській, де була Спілка... Але вона знала, на що йде, – тому тікати не збиралася! У приватній розмові з М. Михалевичем Теліга вперто підкреслила: "Ще раз із Києва на еміграцію не поїду! Не можу..." Це був її свідомий вибір, це був її шлях, який вона гідно пройшла до останнього подиху. Олена пішла на стовідсоткову загибель, з нею пішов і її Михайло Теліга... Aut-aut... Або-або...
10. "Вона стала одною з чи не найбільших постатей, які започаткували нову добу в житті українського народу. Після Лесі Українки Олена Теліга – найвизначніша жіноча постать в українській літературі. Своїм творчим життям і героїчною смертю вона стала новим символом невмирущості української нації..." – так сказав про неї Дмитро Донцов. "З'явилася вона, спалахнула і згоріла на тяжкім та сірім, потім криваво-червонім небі війни й революції, неначе блискуча зірка, лишаячи, хоч згасла фізично, яскраве світло по собі, яке палахкотітиме нащадкам!"
11. ...У лютому 1942 року в Києві спочила без труни, без хреста й напису в холодних обіймах братської могили Бабиного Яру Олена Теліга, молода вродлива жінка, талановита поетеса, видатна громадська діячка й публіцистка... Маючи можливість урятувати своє життя, вона свідомо пішла назустріч смерті, добровільно вибрала шлях на Голгофу...
12. Професор Пахльовська неодноразово торкалася сумнозвісної проблеми, яку сьогодні можна окреслити як перспективи України у третьому тисячолітті, «багатовекторність» української зовнішньої політики: «Україна – це найменш ідентифікована держава. Ніхто не може зрозуміти, чого Україна хоче, куди вона йде. Чи вона справді хоче йти в напрямку Європи, чи вона хоче йти в напрямі Росії. Досі цього нікому не відомо. І цього сама не знає Україна. От, що цікаво. Ця невизначеність». «Хто такі українці, що таке Україна і чого вона хоче?» – так можна охарактеризувати основне філософське запитання у проекції на самоідентифікацію.. Відповіді за тринадцять років не було...
13. І лише на чотирнадцятому році "незалежності" новий вітер помаранчевого духу мусить знешкодити ту вакханалію, що утворилася внаслідок діяльності людей, які "грали у політичні ігри"...
14. Підсумовуючи, Оксана Пахльовська сказала: "Європейський час – це час, спрямований у майбутнє". Ми же натомість тринадцять років борсалися в тінях обернених перспектив, натомість не маючи ані перспективи, ані хронотопу, ані історії...
15. Науковий світ О. Пахльовської – це трансцендентний світ-у-собі, це перпетум мобіле, алхімічна лабораторія часів *Magnum Opus*, це світ, який здатен самоспалахом чи, може, самоопроміненням розтрити уламковість "об'єктивної" реальності нашого світу, яка побудована на псевдоідеалах брехні та фальші. Чи це не ідеал науковця, який є схимником і містиком, який живе у просторі-часі всіх епох і свідомостей, імплікуючи це у свідомість епохи XXI століття, здійснивши акт епохи і піддавши сумніву неспроможність культуротворення попередніх епох, зокрема епохи майже 70-річної духовної стагнації й епохи 13-річної стагнаційної бездуховності часів нової "незалежної" України.
16. Українська держава у всіх вимірах – від геополітичного до естетичного – мала всі підстави належати Європі, бути структурним компонентом європейської надсистемної свідомості. Через аберації довкола (не)залежності за тринадцять років

мафіозного гуляння “чорного вітру” Україною, остання надія згасла, бо зникла сама онтологічна можливість культурної взаємодії. Європа втратила зв’язок із Україною. Єдине, що лишилося, – нація... Якщо врахувати, що «вся інтелектуальна історія в Україні фактично була позначена близькістю до Європи», то теперішній стан речей, коли все очевиднішим стає віддалення України від Європи, на жаль, далекий від оптимістичного.

17. Творчий вимір Оксани Пахльовської відбиває екзистенційну сутність виміру Олени Теліги. Це поборний світ проти недосконалого пристосування і блюзнірства. Вона не розмірковує, а бачить і прогнозує. Не всі здатні на таке, та й, що ще гірше, не всі здатні почути цей голос. ...

<http://www.vesna.org.ua/txt/drozdovsky/pahlovska.html>

ЗАВДАННЯ

Дай відповідь:

Завдання 1. (1 пункт)

Подай дві причини, чому О. Пахльовська, отримала премію імені О. Теліги (3, 7 абзаци)?

.....
.....
.....

Завдання 2. (2 пункти)

На основі 4, 5, 9 абзаци вкажи 2 аргументи, у чому полягав героїзм О. Теліги?

.....
.....
.....

Завдання 3. (1 пункт)

У контексті 4 абзацу, поясни метафоричний вислів *чорний вітер нацистської Німеччини*.

.....
.....
.....

Завдання 4. (2 пункти)

Порівняй, на чому полягав екзистенційний вибір Оксани Пахльовської та Олени Теліги (5, 6, 9, 10, 11 абзаци).

.....
.....
.....

Завдання 5. (1 пункт)

Що спільного у цих двох жінок (17 абзац)?

.....

.....

.....

Завдання 6. (2 пункти)

На чому полягає патріотизм О. Пахльовської (7 абзац)?

.....

.....

.....

Завдання 7. (2 пункти)

На основі цілого тексту окресли ставлення автора тексту до О. Теліги та О. Пахльовської.

.....

.....

.....

Завдання 8. (2 пункти)

Яке значення має героїчна смерть О. Теліги для майбутнього покоління (9, 10 абзаци)?

.....

.....

.....

Завдання 9. (2 пункти)

Яке значення для України, на думку автора статті, має доробок О. Пахльовської та О. Теліги (5, 12 абзаци)?

.....

.....

.....

Завдання 10. (1 пункт)

Розшифруй значення абрєвіатури НАН України (2 абзац).

Ви́бери і підкресли правильний варіант відповіді:

- а. Народна Академія Наук України,
- б. Національна Академія Наук України,
- в. Незалежна Асоціація Наук України.

Завдання 11. (2 пункти)

Напиши синоніми до слів:

премія –

століття –

ігнорувати –

труна –

Завдання 12. (2 пункти)

Поясни значення слів Оксани Пахльовської: *Європейський час – це час, спрямований у майбутнє* (на основі 13, 14 абзаців).

.....
.....
.....
.....

Завдання 13. (1 пункт)

Вибери правильну відповідь. Заголовок статті це:

а. апострофа

б. метафора

в. порівняння

г. алегорія

.....
.....
.....

CZĘŚĆ II – PISANIE WŁASNEGO TEKSTU

Ta część zawiera dwa tematy sprawdzające umiejętność pisania własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu. Wybierz jeden z nich i napisz wypracowanie. Wybrany temat podkreśl.

Тема 1: На основі аналізу наведених дум *Маруся Богуславка* та *Іван Богуславець*, порівняй спосіб зображення головних героїв.

Іван Богуславець

В городі Козлові стояла темниця кам'яная,
Сім сажень в землю вмурованая;
У тій темниці пробувало сімсот козаків,
Бідних невольників.
Меж ними без старшини козацької не бувало –
Був один старший старшиною Іван Богуславець,
Гетьман запорозький.
Вони десять літ пробували в неволі.
То Іван Богуславець, сидя собі, думає да гадає,
До козаків словами промовляє:
«Козаки, панове-молодці!
Що у нас сьогодні за день – великая субота,
Завтра буде святий день – Великдень,
Будуть наші отці рано вставати,
До божого дому приступати,
Божеє слово вислухати,
Нас, бідних невольників, поминати».
То всі невольники теє зачували,
Дрібними сльозами обливали,
Іванця Богуславця лаяли-проклинали:
«Бодай ти собі, Іванець Богуславець, щастя і долі не мав,
Що ти нам сей празник одказав».
Іван Богуславець теє зачуває,
Словами промовляє:
«Не лайте мене, братці, не проклиняйте,
Може, нам, братці, бог милосердний буде помагати,
Чи не будем ми з неволі виступати?»
То в неділю рано-пораненько
Алкан-пашова турецькая од мужа зоставала,
Свого мужа поховала,
До темниці приходжала,
Темницю одмикала,
Помеж невольниками походжала,
Іванця Богуславця за білу руку брала
Ще словами промовляла:
«Іванче Богуславче!
Коли б ти свою віру християнськую поламав,
А нашу бусурманську на себе брав,
Уже б ти в городі Козлові панував...

Я б твоїх невольників усіх із темниці випускала,
В землю християнськую хорошенько проводжала».
Іванець Богуславець теє зачуває,
Словами промовляє:
«Алкан-пашова, пані молодая!
Як не будеш ти мні християнською вірою урікати,
Буду я тебе за жону до себе брати!»
То вже Алкан-пашова, пані молодая,
Сім неділь хмелю не заживала,
Християнською вірою не урікала,
Всіх невольників із темниці випускала,
В землю християнськую хорошенько проводжала.
Як стала на восьмій неділі хмель заживати,
Стала з молодими турецькими панами гуляти,
Стала Іванцеві Богуславцеві християнською вірою урікати:
«Дивіться, панове,
Який у мене муж прекрасний!
Та він у нас побусурменився для розкоші турецької».
Іванець Богуславець теє зачуває,
До Чорного моря швиденько прибігає,
В лодку сідає,
Козаків серед Чорного моря доганяє,
До козаків в судно вступає.
Алкан-пашова, пані молодая, до Чорного моря прихожає,
Іванця Богуславця в судні забачає,
Дробними сльозами обливає:
«Іванче Богуславче!
Бодай тебе господь милосердний на сім світі ізбавив,
Як ти мене, молоденьку, зрадив!»
То ще як стала темная ніч наступати,
Стали козаки до города Козлова назад прибувати,
Стали на турок, на сонних, набігати,
Стали їх рубати,
Город Козлов огнем-мечем воювати,
Стали турецькії льохи розбивати,
Сребро-злато, дорогую одержу забирати,
Став Іванець Богуславець Алкан-пашовую, паню молодую, рубати,
Стали од пристані Козловської поспішати
І ще до світа до города Січі прибувати,
В городі Січі сокровища турецькії розділяти,
Стали уже козаки словами промовляти:
«Іванче Богуславче, гетьмане запорозький!
Десять літ ти в неволі пробував,
Ні одного козака не утеряв!»
Визволь, господи, невольника із неволі
На край веселий,
Между мир християнський!

Маруся Богуславка

Що на Чорному морі,
На камені білому,
Там стояла темниця кам'яная.
Що у тій-то темниці пробувало сімсот козаків,
Бідних невольників.
То вони тридцять літ у неволі пробувають,
Божого світу, сонця праведного
у вічі собі не видають,
То до їх дівка-бранка,
Маруся, попівна Богуславка,
Приходжає,
Словами промовляє:
«Гей, козаки,
Ви, біднії невольники!
Угадайте, що в нашій землі християнській
за день тепера?»
Що тоді бідні невольники зачували,
Дівку-бранку,
Марусю, попівну Богуславку,
По річах познавали,
Словами промовляли:
«Гей, дівко-бранко,
Марусю, попівно Богуслачко!
Почім ми можемо знати,
Що в нашій землі християнській
за день тепера?
Що тридцять літ у неволі пробуваєм,
Божого світу, сонця праведного
у вічі не видаєм,
То ми не можемо знати,
Що в нашій землі християнській
За день тепера».
Тоді дівка-бранка,
Маруся, попівна Богуславка,
Тєє зачуває,
До козаків словами промовляє:
«Ой козаки,
Ви, біднії невольники!
Що сьогодні у нашій землі християнській
великодня субота,
А завтра святий празник,
роковий день Великдень».
То тоді ті козаки тєє зачували,
Білим лицем до сирої землі припадали,
Дівку-бранку,
Марусю, попівну Богуславку,
лаяли-проклинали:

«Та бодай ти, дівко-бранко,
Марусю, попівно Богуславко,
Щастя й долі собі не мала,
Як ти нам святий празник, роковий день
Великдень сказала!»
Тоді двіка-бранка,
Маруся, попівна Богуславка,
Тее зачувала,
Словами промовляла,
«Ой козаки,
Ви, бідні невольники!
Та не лайте мене, не проклиняйте,
То як буде наш пан турецький
до мечеті від'їжджати,
То буде мені, дівці-бранці,
Марусі, попівні Богуславці,
На руки ключі віддавати;
То буду я до темниці приходжати,
Темницю відмикати,
Вас, бідних невольників,
на волю випускати».
То на святий празник, роковий день
Великдень,
Став пан турецький до мечеті від'їжджати,
Став дівці-бранці,
Марусі, попівні Богуславці,
На руки ключі віддавати.
Тоді дівка-бранка,
Маруся, попівна Богуславка,
Добре дбає –
До темниці приходжає,
Темницю відмикає,
Всіх козаків,
Бідних невольників,
На волю випускає
І словами промовляє:
«Ой козаки,
Ви, бідні невольники!
Кажу я вам, добре дбайте,
В городи християнські утікайте,
Тільки прошу я вас, одного города Богуслава
не минайте,
Моєму батькові й матері знати давайте:
Та нехай мій батько добре дбає,
Грунтів, великих маєтків нехай не збуває,
Великих скарбів не збирає,
Та нехай мене, дівки-бранки,
Марусі, попівни Богуславки,
З неволі не викупає,
Бо вже я потурчилась, побусурменилась

Для розкоші турецької,
Для лакомства нещасного!»
Ой визволи, Боже,
 нас всіх, бідних невольників,
З тяжкої неволі,
З віри бусурменської,
На ясні зорі,
На тихі води,
У край веселий,
У мир хрещений!
Вислухай, Боже, у просьбах щирих,
У нещасних молитвах
Нас, бідних невольників!

*Duma Маруся Богуславка, [w:] Валентина Соболев, До джерел.
Історія української літератури IX – XVIII ст. для I класу
загальноосвітнього ліцею, Warszawa 2005, s. 21-23.*

Тема 2: На основі наведеного фрагменту драми *Лісова Пісня* Лесі Українки та цілого твору, розкрий образ Мавки, зверни увагу на його значення в українській культурі.

Лісова пісня

Пролог

Старезний, густий, предковичний ліс на Волині. Посеред лісу простора галява з плакучою березою і великим прастарим дубом. Галява скраю переходить в куп'я та очерети, а в одному місці в яро-зелену драговину – то береги лісового озера, що утворилося з лісового струмка. [...]

*Містина вся дика, таємнича, але не понура, повна ніжної задумливої поліської краси.
Провесна. [...]*

.....

Дія I

Мавка

Ох, як я довго спала!

Лісовик

Довго, дочко!
Вже й сон-трава перецвітати стала.
От-от зозулька маслечко сколотить,
В червоні черевички убереться
і людям одмірятиме літа.
Вже з вирію поприлітали гості.
Он жовтими пушинками вже плавають.
на чистім плесі каченятка дикі.

Мавка

Хто мене збудив?

Лісовик

Либонь, весна.

Мавка

Весна ще так ніколи не співала,
як тепер. Чи то мені так снилось? [...]

Лісовик

Та ні, то хлопець на сопілці грає.
[...] людський хлопець, дядька Лева небіж,
Лукаш на ймення.

Мавка

Я його не знаю

Лев

Бо він уперше тут. Він здалека,
не з сих лісів, а з тих борів соснових,
де наша баба любить зимувати;
осиротів він з матір'ю-вдовою,
то дядько Лев прийняв обох до себе...

Мавка

Хотіла б я побачити його.
[...] Він, певне, гарний!

Лісовик

Не задивляйся ти на хлопців людських.
Се лісовим дівчатам небезпечно...

.....

[...] виходить Лукаш із сопілкою [...] хоче надрізати ножем березу, щоб сточити сік,
Мавка кидається і хапає його за руку.

Мавка

Не руш! не руш! не ріж! не убивай!

Лукаш

Та що ти, дівчино? Чи я розбійник?
Я тільки хотів собі вточити соку
з берези.

Мавка

Не точи! Се кров її.
Не пий же крові з сестроньки моєї!

Лукаш

Березу ти сестрою називаєш?
Хто ж ти така?

Мавка

Я – Мавка лісова. [...]
Чи ж гарна я тобі?

Лукаш (*соромлячись*)

Хіба я знаю? [...]
(*зовсім засоромлений*)
Ет, таке питаєш!...

Мавка (*щиро дивуючись*)

Чому ж сього не можна запитати?
Он бачиш, там питає дика рожа:
„Чи я хороша?”
А ясень їй киває в верховітті:
„Найкраща в світі!”

Лукаш

А я не знав, що в них така розмова.
Я думав – дерево німе, та й годі.

Мавка

Німого в лісі в нас не ма нічого.

Лукаш

[...] Ну, та й чудні ви
отут у лісі! Хто ж тобі тут мати,
чи баба, чи вже як у вас зовуть?

Мавка

Мені здається часом, що верба,
ота стара, сухенька, то – матуся.
Вона мене на зиму прийняла
І порохном м'якеньким устелила
Для мене ложе.

Лукаш

Там ти й зимувала?
А що ж ти робила, цілу зиму?

Мавка

Нічого. Спала. Хто ж зимою робить?
Спить озеро, спить ліс і очерет.
Верба рипіла все: „Засни, засни...”
І снилися мені білі сни [...]
Я спала. Дихали так вільно груди.
По білих снах рожевії гадки

легеньки гаптували мережки,
і мрії ткались золото-блакитні,
спокійні, тихі, не такі, як літні...

Дія III

Легка, біла, прозора постать, що з обличчя нагадує Мавку, з'являється з-за берези і схиляється над Лукашем.

Постать Мавки

Заграй, заграй, дай голос мому серцю.
Воно ж одно лишилося від мене.

Лукаш

[...] я тебе занапастив...

Мавка

Ні, милий,
ти душу дав мені, як гострий ніж
дає вербовій тихій гільці голос.

Лукаш

Я душу дав тобі? А тіло збавив!
Бо що ж тепера з тебе? Тінь! Мара!
(З невимовною тугою дивиться на неї.)

Мавка

О, не журися за тіло!
Ясним вогнем засвітилось воно,
чистим, палючим, як добре вино,
вільними іскрами вгору злетіло.
Легкий, пухкий попільець
ляже, вернувшись, в рідну землю,
вкупі з водою там зростить вербицю, -
стане початком тоді мій кінець.
Будуть приходити люди,
вбогі й багаті, веселі й сумні,
радощі й тугу нестимуть мені,
їм промовляти душа моя буде.
Я обізвуся до них
шелестом тихим вербової гілки,
голосом ніжним тонкої сопілки [...].

Л. Українка, *Лісова пісня*, [w:] „Усе для школи”.
Українська література, 10 клас, випуск 2, s. 19, 23, 24, 47.

OCENIANIE POZIOM PODSTAWOWY

Część I – rozumienie czytanego tekstu (21 pkt)

ВІДПОВІДІ

Завдання 1. (1п)

- видання книжки *Українська літературна цивілізація*
- цінний, науковий доробок про свідомість нації
- показала світу Україну, як частину Європи
- створила першу на заході кафедру україністики.

Завдання 2. (2п)

- поетка повстала проти німецького та радянського тоталітаризму; Після арешту редакції "Українського слова" О. Теліга не брала до уваги постанов німецької влади, ігнорувала вказівки німців. Друзі її попереджали, що гестапо готує засідку на вул. Трьохсвятительській, де була Спілка... Але вона тікати не збиралася. У приватній розмові з М. Михалевичем Теліга вперто підкреслила: "Ще раз із Києва на еміграцію не поїду! Не можу..." Це був її свідомий вибір, це був її шлях, який вона гідно пройшла до останнього подиху. Олена пішла на стовідсоткову загибель.

Завдання 3. (1п)

- сила *нацистської* ідеології, що несе смерть та страждання

Завдання 4. (2п)

Екзистенційний вибір О. Пахльовської полягав на тому, що вона зробила свідомий вибір на користь кафедри україністики Римського університету „Ла Сап’єнца”, що відчинила вікно для України в європейський дискурс ХХІ століття.

Екзистенційний вибір О. Теліги полягав на тому, що вона вибрала роль борця за свободу України. Маючи можливість урятувати своє життя, вона свідомо пішла назустріч смерті, добровільно вибрала шлях на Голгофу...

Завдання 5. (1п)

Творчий вимір Оксани Пахльовської відбиває екзистенційну сутність виміру Олени Теліги. Обидвох жінок поєднує любов до України. Їм треба було доконати вибору.

Завдання 6. (2п)

Патріотизм Оксани Пахльовської полягає на тому що, вона:

- піднімає рівень свідомості, очищує її достеменністю та об’єктивною історичністю.
- її науковий доробок, її публіцистичні праці – це спроба винищити вірусів-паразитів, трансплантуючи фрагмент своєї свідомості на інфіковану свідомість нації.

Завдання 7. (2п)

- представляє героїні у дуже корисному світі
- ставиться до них позитивно
- їхній діяльності надає народний, універсальний характер

Завдання 8. (2п)

Своєю смертю хотіла показати невмирущість української нації. Вибираючи свідому смерть хотіла показати, що завжди треба боротися за свої переконання і не підпорядковуватися нікому.

Завдання 9. (2п)

Доробок цих двох постатей допоміг ідентифікувати Україну у світі, створити новий образ Духовності України.

Завдання 10. (1п)

б) Національна Академія Наук України

Завдання 11. (2п)

Za dwie poprawne odpowiedzi – 1 pkt.

премія – нагородаб, приз

століття – вік, сторіччя

ігнорувати – легковажити

труна – домовина

Завдання 12. (2п)

Майбутнє України залежить від того, який шлях вона вибере. Тому Україна мусить іти в напрямку Європи, якщо хоче зберегти свої традиції, свою культуру.

Завдання 13. (1п)

б. метафора

Część II – pisanie własnego tekstu (49 pkt)

Тема 1. На основі аналізу наведених дум *Маруся Богуславка* та *Іван Богуславець* , порівняй спосіб зображення головних героїв.

	Kryteria		Punkty 22
1. Rozwinięcie tematu	1.	<p>Rozpoznanie tła problemu</p> <ul style="list-style-type: none"> - образ історії України у думах та турецька неволя - герої дум, їхня доля, універсальне значення дум - популярність наведеного мотиву у літературі - Загальна інформація про думи, про місце цього жанру в українській культурі, напр.: - дума – це один із жанрів фольклору, це ліроепічний твір; - українські народні думи та історичні пісні один із найяскравіших діамантів української пісенної творчості; - думи – національна гордість українців, - думи за тематикою можна поділити на історичні та етнографічні. <p>-звернення уваги на спосіб виконання дум:</p> <ul style="list-style-type: none"> -думи виконували кобзарі (напр.: Іван Стрічка, Андрій Шут, Остап Вересай) у супроводі ліри, кобзи чи бандури. -учень може звернути увагу, що кобзарі мають перед українським народом величезні заслуги як митці; вони зберегли народну поезію в пам'яті і донесли до тих часів, коли їх було записано і надруковано; -учень може написати, що думи не були співані, але виконувані речитативом 	0 - 2
	2.	<p>Przedstawienie problemu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -дума про Марусю Богуславку належить до історичних дум, які розповідають про турецьку неволю, напр.: - в думі представлена важка доля полонених українських козаків, які вже 30 років перебувають у кам'яній темниці та трагічна доля бранки – Марусі, доньки попа, яка в батьківщині мешкала в місцевості Богуслав, тому у творі вона зветься Богуславною. - невольниця Маруся потаємно відвідує козаків та допомагає їм втекти з тяжкої неволі, сама лишаючись на чужій землі. 	0-2

	<p>3. Sposób prezentacji problemu w tekście: напр.: - У думі в емоційний (характерний для народного, фольклорного стилю) спосіб представлена дуже болюча картина із української історії – тема неволі. - Розповідь про цю картину насичена ліризмом і драматизмом, тому міцно зворушує читача. -Персонажі думи – типові образи людець сміливих, залюблених у рідний край (напр.: козаки – охоронителі рідної культури та віри. Вони воліють перебувати тридцять років в неволі як потурчитися; Образ Марусі – дуже відважна дівчина, нехтуючи своїм життям допомагає ув'язненим козакам. Хоча сама вже потурчена, виступає як охоронителька християнських цінностей. Пригадує козакам християнський, крайнський календар, рідну культуру, рідний край). доля жінки в турецькій неволі -пошана власної традиції -відчуття спільноти з Козаками, допомагає їм втекти із неволі -героїня жила в достатках від яких не хоче відмовитися</p> <p>Образ Івана - пошана власної традиції, зв'язок з традицією - хоче втекти з неволі - перебуває у в'язниці - погоджується одружитися - вбиває турецьку жінку - помста на жінці власника невольників</p> <p>Порівняння героїв: -переживання внутрішніх конфліктів Марусі – ліричний спосіб зображення героя, ситуація вибору -пошана власної традиції, але свідомість, що не може повернутись до батьків -автентичність персонажа -Іван – передусім діє, має одну мету - хоче втекти із неволі -не переживає глибоких внутрішніх конфліктів, динамізм персонажа -зображений як позитивний герой -герої думи діють в типових для цього жанру обставинах: неволі бусурманській; - забарвлення дум сумне, мінорне.</p>	<p>0 – 4</p> <p>0 – 4</p> <p>0 - 6</p>
--	--	---

	4.	Wnioski Висновки відносно проблеми історичних подій зображених у думках та порівняння героїв, напр.: - дума про Марусю Богуславку як ліро-епічний витвір народного розуму й серця, дума про Івана як витвір героїчного духу українського народу, високих благородних ідеалів.	0-4 Wniosek pełny – 4 p Wniosek niepełny – 2 p Próba podsumowania – 1 p
--	-----------	--	--

Kryteria oceniania języka i kompozycji – 27 pkt		
2. Мова	Критерії	Punkty
а) Синтаксис і флексія	Правильний та несхематичний синтаксис і флексія.	9
	Правильний синтаксис і флексія.	7
	Загалом правильний синтаксис і флексія.	5
	Мова в основному правильна, попри синтаксичні і флексійні помилки не порушується її комунікативність.	3
б) Лексика, фразеологія і стиль	Багатий і різноманітний лексичний запас, правильна фразеологія, індивідуальний стиль.	10
	Загалом достатній лексичний запас, правильна фразеологія, комунікативний стиль.	7
	Загалом достатній лексичний запас і комунікативний стиль.	4
с) Орфографія і пунктуація	В основному безпомилкова орфографія.	4
	Спорадичні орфографічні помилки.	2
	Численні в основному другорядні орфографічні помилки.	1
3. Композиція	Підпорядкована інтерпретаційному задумові, внутрішньо цілісна, логічна.	4
	Внутрішньо цілісна, послідовна у графічному оформленні (відокремлення трьох основних частин).	2
	Загалом цілісна, вказує на спроби порадкувати думку.	1

Тема 2. У контексті наведеного фрагменту драми *Лісова Пісня* Лесі Українки та цілого твору, розкрий образ Мавки, зверни увагу на його значення в українській культурі.

	Kryteria	Punkty 22
1. Wstęp	<p>1. Rozpoznanie tła problemu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Загальна інформація про творчість Лесі Українки та її місце в українській літературі. - Коротка інформація про драматичну спадщину - Інформація про <i>Лісову пісню</i> (напр.: <i>Лісова пісня</i> як один з останніх драматичних творів Лесі Українки стала літературним свідомством українського модернізму і в цьому також неоромантизму). - Згідно з тенденцією епохи драми Л. Українки здебільшого є тлумаченням біблійних та античних, міфологічних сюжетів, які інтерпретуються у зв'язку з модерними проблемами й цінностями. 	0-3
2. Rozwinięcie tematu	<p>2. Przedstawienie problemu:</p> <p>Драма <i>Лісова пісня</i> написана на основі фольклорних українських джерел, але також містить у собі біблійні, міфологічні мотиви. Присутність міфу засвідчує пролог, де бачимо ідеальний образ природи. Природи ще не займаної, «неолюдненої», яка гармонійна у своїй цілості, яка пригадує рай. На цьому фоні з'являється постать Мавки.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мавка – головна героїня драми <i>Лісова пісня</i>. - Мавка – це героїня казкова, постать з української міфології, яка живе у лісі. - Мавка інтегральна частина природи. Вона прокидається навесні і взимку спить у вербі, щоб знову прокинутися навесні. На початку твору вона постає як уособлення тілесного безсмерття. - Мавка так само гарна, ідеальна, чиста і невинна як образ природи зображений у пролозі. <p><i>Лісову пісню</i> варто розглядати також у контексті романтичних традицій, пошуків утраченого зв'язку між „природним” і „людським”. В драмі бачимо протиставлення лісового\сільського світу, лісу\ хати, людини\ природи, що увиразнюються через ряд інших, частковіших протистоянь, зближень і відштовхувань. Також у цьому контексті можна придивитися до постаті Мавки (напр.: Мавка зустрівши людей, а особливо Лукаша та почувши його гру на сопілці сама також стає людиною. Однак лише Мавка та Дядько Лев вміють жити в злагоді з природою, перестерігати первісних законів, за якими у фольклорному, міфологічному уявленні побудований всесвіт. Мавка знає, що порушення цих законів порушує природну космічну гармонію).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мавка, ставши людиною, отримує безсмертну людську душу (про це говорить останній фрагмент), однак втрачає безсмертну тілесність. - Мавка впевнена, що буде вічно жити. Тіло її оновлюється й змінюється, але в будь-якій подобі й поставі з цією самою душею, яка в неоромантичній утопії Лесі Українки є передусім голосом. Ця можливість виповісти себе є запорукою безсмертя. 	0-15

	<p>3. Wnioski Висновки відносно образу Мавки у драмі <i>Лісова Пісня</i> та її ролі у фольклорному, міфологічному уявленні всесвіту, що зображений в драмі (напр.: Мавка уособлює безсмерття, перевтілення, вічне повернення, безсмерття краси. Вона символ гармонії, єдності та краси природи, натури. Вона показує як людині треба жити в єдності з природою).</p>	<p>0-4 Wniosek pełny – 4 p Wniosek niepełny – 2 p Próba podsumowania – 1 p</p>
--	--	--

Kryteria oceniania języka i kompozycji – 27 pkt		
2. Мова	Критерії	Punkty
a) Синтаксис і флексія	Правильний та несхематичний синтаксис і флексія.	9
	Правильний синтаксис і флексія.	7
	Загалом правильний синтаксис і флексія.	5
	Мова в основному правильна, попри синтаксичні і флексійні помилки не порушується її комунікативність.	3
b) Лексика, фразеологія і стиль	Багатий і різноманітний лексичний запас, правильна фразеологія, індивідуальний стиль.	10
	Загалом достатній лексичний запас, правильна фразеологія, комунікативний стиль.	7
	Загалом достатній лексичний запас і комунікативний стиль.	4
c) Орфографія і пунктуація	В основному безпомилкова орфографія.	4
	Поодинокі орфографічні помилки.	2
	Численні, в основному другорядні, орфографічні помилки.	1
3. Композиція	Підпорядкована інтерпретаційному задумові, внутрішньо цілісна, логічна.	4
	Внутрішньо цілісна, послідовна у графічному оформленні (відокремлення трьох основних частин).	2
	Загалом цілісна, вказує на спроби порадкувати думку.	1

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 180 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
60 punktów

*Część I – 15 pkt
Część II – 45 pkt*

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

CZĘŚĆ I – ROZUMIENIE CZYTANEGO TEKSTU

Прочитай уважно уривок статті Олександра Хоруженка *Виклики та стимули глобалізації*. Дай відповіді на питання.

1. Економіка, політика, екологія, релігія, інформація, безпека та багато інших сфер діяльності людства вже давно є не лише національними. Бажаємо ми того, чи ні, але глобальні виклики «форматують» внутрішній простір України. Об'єктивно є небезпека, що залишаючись і надалі пасивним суб'єктом світової політики, Україна втрачає можливість вирішувати задачі, які ставить перед нею сьогодення. Але для того, аби стати суб'єктом глобального процесу, його потрібно, принаймні, зрозуміти, щоб надалі вільно орієнтуватися у його лабіринтах та впливати на його розвиток.
 2. Глобалізація – це явище, яке не можна заперечити чи уникнути. Механізація, автоматизація, інформатизація, глобалізація – це все речі одного порядку. Якщо ми помічаємо якісь негативні наслідки цих процесів, то повинні знайти ліки проти цих недоліків, а не намагатись огородитися чи проклясти їх, або – що ще гірше – воювати з ними, як свого часу луддити в Англії розбивали машини. Хоча треба враховувати, що вона несе з собою небезпеку. Люди можуть не знати самого терміну **глобалізація**, але з наслідками цього процесу вони стикаються ледь не щодня.
 3. Справа в тому, що Україна все більше перетворюється на придаток до чужих глобалізаційних схем. Багато українців говорять про те, що ми – це спільнота, яка вирізняється особливою духовністю. Але якщо це так, то в чому сьогодні це проявляється? Чому ми не можемо увійти з цим у Європу? І що нам бракує для того, щоб виразити ці наші духовні скарби, які у нас, без сумніву, є? Адже якщо ми самі не здатні задіяти їх у глобальному цивілізаційному обміні, то чому ми сердимось, що їх не помічають інші? Отож, узагальнюючи, слід не просто **декларувати** наявність особливих духовних цінностей – треба **жити** ними й виразити їх у найрізноманітніших духовних і суспільних феноменах. Натомість поки що ми беремо участь у глобалізації у найгірший спосіб – в орієнтації на низькопробну масову культуру, на ерзаци¹, які нам так щедро поставляє глобалізація.[...]
 4. Сьогодні ж глобалізація є правилом. І поки що вона має виразно західне обличчя. Але уже зараз стає зрозуміло, що виключно західні парадигми призводять до внутрішньої кризи самої глобалізації. Візьмімо таку річ, як об'єднану Європу. Поки що існує підхід, що стандарти задає Західна Європа, а Центральна Європа лише приймає їх. Але вже зараз на Заході Європи чути щораз більше голосів про те, що цю парадигму потрібно розширювати і давати слово Сходу, що Європа буде справді об'єднаною тоді, коли вона створить простір для іншої якості; коли Європа зрозуміє, що вона не лише римська, а греко-римська цивілізація.[...]
- Ментальні диспропорції**
5. На сьогодні у світі накопичились надзвичайно великі диспропорції, причому вони стосуються не лише рівня економічного розвитку, а й суто ментальних аспектів, і тому ці диспропорції надзвичайно відчутні саме в добу масових комунікацій. Якщо раніше народи могли жити собі століттями, не знаючи про існування один одного, то зараз, ми можемо спостерігати надзвичайне

¹ тут: гірший продукт, замінник

різноманіття світу, однак при недостатньо розвиненій культурі толерантності це часто призводить до зростання агресії по відношенню до „іншого” та готовності виражати її в найрізноманітніших формах. На думку Олександра Сушка, директора Центру миру, конверсії та зовнішньої політики України, в цьому і полягає найбільша із сучасних загроз.

Тероризм є лише однією із форм агресії, існують певні соціальні підвалини, що породжують тероризм. Насамперед причиною його є зростання нетерпимості та неприйняття „іншого”. Зараз у багатьох країнах так званого Півдня існують дуже динамічні, пасіонарні суспільства, що за своєю енергетикою є дуже розвиненими, проте, в той же час вони перебувають на нижчих щаблях за рівнем соціальних стандартів.

6. Це переважно бідні народи, котрі надзвичайно швидко збільшують свою чисельність, і вони відчують незадоволення своїм станом у порівнянні з більш багатими країнами. У свою чергу заможніші країни мають зараз доволі низький рівень народжуваності, через що у світі змінюються пропорції, тобто збільшується кількість тих народів, де домінує бідність, і формується критична маса людей, об'єднаних в межах пасіонарних суспільств, не задоволених нинішнім станом речей. У цих суспільствах знаходяться певні ідеологічні лідери, що спрямовують наявне незадоволення у формування специфічної агресії, ненависті до інших народів та країн. Так, завдяки наявності середовища, яке породжує агресію, і виникає тероризм.
7. В цьому сенсі Україна є таким собі середнячком, що знаходиться поміж світом багатих та світом бідних країн, відповідно ми належимо до тих країн, де вище названі суперечності проявляються найменшим чином, бо з одного боку у нас немає відчутної цивілізаційної дистанції з більш заможними та успішними країнами, а з іншого – ми не маємо тієї пасіонарності, тої надзвичайної мобілізаційної спроможності, яка б могла підштовхувати значну частину населення до екстремізму як масового явища, що породжує зокрема й тероризм. Що ж стосується внутрішньої української неоднорідності, то я не думаю, що у нас вона більша, ніж в інших країнах, навпаки, в цьому сенсі ми є більш-менш однорідною країною, адже тут нема значних груп, наприклад, мусульманського населення (на відміну від тієї ж Росії, де таких людей 15-20%). Тому, на сьогодні навряд чи Україна перебуває у якійсь специфічній зоні ризику. Разом з тим, ми не знаходимося і в повній безпеці, адже в нинішньому світі в безпеці себе не може почувати жодна з країн. [...]

Глобальні виклики як каталізатор розвитку країни

8. Для того, аби Україна із об'єкта геополітики перетворилася на суб'єкт, треба вирішити одне системне питання. Однією з проблем, на думку Сергія Телешуна, доктора політичних наук, професора, президента фонду „Співдружність”, є відсутність інтелектуальної конкуренції в Україні, при цьому конкуренція – це не продаж себе, а конкуренція розуму, конкуренція ідей, котрі дозволять реалізуватися не за первинними ознаками кольору, приналежності до певного клану, чи партії. [...]

Окрім того, потрібно створити інформаційно спроможне суспільство, члени якого матимуть доступ до інформації і зможуть вільно висловлювати її. [...]

9. Четвертим важливим аспектом є встановлення єдиних юридичних правил гри, які дозволять чітко визначати принципи, обов'язкові для всіх. І, нарешті, – українцям важливо забезпечити власну інтегрованість до світового простору, адже ми не можемо залишитися хутірцем, хоча й не повинні забувати про те, щоб відстоювати власні інтереси на світовій арені.

ЗАВДАННЯ

Дай відповідь:

Завдання 1. (1 пункт)

На основі 1 абзацу окресли ситуацію України щодо процесу глобалізації.

.....
.....
.....

Завдання 2. (1 пункт)

Як кваліфікуємо такі мовні одиниці як: механізація, автоматизація, інформатизація?

.....
.....

Завдання 3. (2 пункти)

Визнач тезу 2 абзацу.

.....
.....

Завдання 4. (2 пункти)

Яке ставлення українців до глобалізації критикує автор у 3 абзаці?

.....
.....
.....

Завдання 5. (2 пункти)

Подай 2 причини розвитку масового екстермінізму у деяких країнах світу (5, 6 абзац).

-
-

Завдання 6. (2 пункти)

На основі 6, 7 абзаців дай відповідь, чому, за автором статті, в Україні немає умов для розвитку тероризму?

.....
.....

Завдання 7. (2 пункти)

У контексті 9 абзацу, поясни метафоричний вислів *юридичні правила гри*.

.....

.....

Завдання 8. (1 пункт)

Із 8 абзацу підбери антоніми до слів:

присутність –

купівля –

Завдання 9. (1 пункт)

У наведених словах підкресли форми характерні для публіцистичного стилю:

аспект, інтегрованість, арена, чітко, власний

Завдання 10. (1 пункт)

Визнач ставлення автора статті до поглядів Олександра Сушка (5 абзац) та Сергія Телешуна (8 абзац). Вибери правильну відповідь.

- а. автор критикує їхні погляди
- б. полемізує з ними
- в. не оцінюючи, презентує їхні погляди

CZĘŚĆ II – PISANIE WŁASNEGO TEKSTU

Ta część zawiera dwa tematy sprawdzające umiejętność pisania tekstu własnego w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu. Wybierz jeden z nich i napisz wypracowanie. Wybrany temat podkreśl.

Тема 1: На основі фрагментів есе Юрія Андруховича *Місто – корабель* розкрий концепцію Львова як міста–таємниці.

Навряд чи король Данило Галицький, засновник Львова, знав про те, що терен, вибраний ним для найдавнішого з майбутніх міст європейського Сходу, має одну вельми цікаву географічну прикмету.[...]

Суть згаданої прикмети полягає в тому, що територією міста, його майже скрізь побрукованими й замукованими пагорбами, проходить вододіл двох морських басейнів – Балтійського та Чорного. Вершина невидимого нині вододільного хребта знаходиться за кілька сотень метрів від головного залізничного вокзалу, чи, як варто казати тут, у Львові, двірця. Усі води, північніші від цього пункту, плинуть до Балтійського, а ті, які південніші, – до Чорного моря. Місце перетину двох осей, що ділять безіменний простір на схід-захід і північ-південь, неминуче стало місцем перетину торговельних шляхів, а у зв'язку з цим так само й об'єктом найрізноманітніших інвазій – духовних, політичних, військових, звичаєвих, мовних. Німецька назва міста – Lemberg – означає не зовсім те саме, що латинська Leopolis або санскритська Сингапур. У цьому теж можна додати знак "вододільності" – приналежності до багатьох культур водночас і разом з тим неприналежності до жодної з них цілком – цього міста, що його видатний романіст міжвоєнної доби назвав "містом стертих кордонів". Я, проте, намагатимусь уникнути суто публіцистичної спокуси назвати його нині "містом кордонів споруджуваних".

Замість цього вдамося до засадничо протилежної метафори – не до вододілу (того, що розділяє), а до чогось (я поки що не знаю, до чого саме), що об'єднує. Для політиків це могло б стати нагодою знову поговорити про балтійсько-чорноморську ідею. Але я не зовсім політик, точніше кажучи, зовсім не політик. Тож я хотів би думати й говорити про щось інше. Наприклад, про львівську міську каналізацію-річку Полтву: років ще триста тому нею ходили вітрильники з Гданська і Любека, а в її водах голими руками ловлено змієподібних атлантичних вугрів. Минуло саме сто років відтоді, як цю річку поховали під землею. У цьому сенсі Львів є цілковитим антиподом Венеції. Тут настільки відчутний брак води, що мешканці найдавніших діляниць сповідують особливий культ Когось, Хто замінив би у воду вино. У серпні ця спекотна драма сягає кульмінації. Єдиним порятунком тоді можуть слугувати навколишні ліси і парки з прастарою, справді королівською рослинністю, зачаєними де-не-де озерами, лілеями і з таємничими лікувальними джерелами, що їх, зрештою, – лісів, озер, лілей і джерел – дедалі меншає.

Це подих Півдня, з кожним кроком жаркіший. Архітектоніка Львова є радше латинською, радше романською, радше бароковою. За радянських часів саме у Львові знімали фільми, з яких мав постати Париж або Рим. Якщо ж ішлося про Лондон або Стокгольм, то такий фільм робився в Ризі чи Таллінні.

Львів повниться атмосферою середземноморської культури – якщо змусити себе її шукати. Окрилений лев св. Марка на будинку венеційського консула Бандіnellі (площа Ринок), як і флорентійський двір чи бездоганна смарагдова соррола Домінікани не є чимось екзотичним на мапі міста. Починаючи з XVI ст., його лице значною мірою кшталтували всілякі італійські вигнанці, пройдисвіти, блукачі й авантюристи, натхнені

ідеями ренесансового гуманізму, епігони високого quattrocento, усі ці герої плаща і шпаги на зразок П'єтро ді Барбони, Павла Римлянина Домініці, Амврозія Прихильного чи Каллімаха Буонаккорсі, всі ці "куртуазні маньєристи".

Романські акценти значною мірою доповнюють чи радше врівноважують акценти візантійсько-грецькі.[...]

Однак наша подорож на Південь цим не вичерпується. Адже я ще не згадував про вірменів, які реемігрували у Львів переважно з Криму, де войовничий іслам залишав їм дедалі менше простору для храмів і крамниць. Від них бере початок відчутний у місті орієнтальний первень. Перські килими львівського виробництва вважалися гарнішими від власне перських не кажучи вже про пахощі, про різноманіття ароматів - імбиру, кардамону, шафрану, перцю, мускусу, цинамону; саме вірмени спричинилися до прянощів львівського міського життя. [...]

Якщо ж згадати про гебреїв, то вони з'явилися у Львові ще раніше, ніж вірмени, десь наприкінці XIV ст. І були серед них не тільки ганчірники, шинкарі й лихварі, котрих зі святим обуренням таврував своєю розлогою латинською віршею з XVI ст. Себастьян Фабіян Кльонович:

*Як ось іржа роз'їдає залізо, а міль одежину,
Так і нероба єврей нищить, руйнує усе.*

Однак були серед них і вчені талмудисти й астрологи, і чорнокнижники, а також, сподіваюся, знавці халдейської мудрості, власники таємних знань. Останніх із них було знищено нацистами в сорокові роки, ті ж, котрі заповнили їхню нішу згодом, були вже звичайні, советські, зденаціоналізовані. Той вимерлий тип галицького жидівства породив багато надзвичайних літературних особистостей, що до них належав уже згадуваний цитатою Йозеф Рот, ностальгійний есеїст Юзеф Віттлін і безперечно Бруно Шульц – загадково вибуялий овоч із перверзійно-солодким посмаком.

Хто ще плив на цьому кораблі? Німці, або, як їх тут називали, "шваби", залишили по собі слід у поперекручених назвах львівських передмість. Те, що нині знаємо як Личаків, походить насправді від Luetzenhof, Замарстинів від Sommerstein, Клепарів від Klopfer, Майорівка від Majer, Кульпарків від Goldberg і т.д. Був ще власник винарні на Замарстинові з дуже виразним прізвиськом Макольондра і була Йозефа Кун, черниця-бенедиктинка, авторка поетичної збірки "Lembergs schone Umgebungen", себто "Прегарні околиці львівські".[...]

Навіть львівська рослинність зберегла незаперечні ознаки цієї "всьогості". Балтійська сосна і кримський кипарис без проблем співіснують у львівських садах, кожен з яких сміливо можна було б назвати ботанічним.

Дехто з нас прагне порятувати їх бодай віршованим рядком. Але вони зазвичай не даються і вислизають. Бо Львів – це насправді корабель-привид.

Ідилічне й безболісне нашарування культур є міфом. Нашарування культур це не тільки свято стертих кордонів – це також і кров, бруд, етнічні чистки, людожерство, депортації. Напевно, я обмовився і повинен би був говорити про "нашарування антикультур". Адже й воно неминуче у поліетнічних середовищах. [...]

Теза про неподільність культури не завше виглядає переконливо. Культура Півночі й культура Півдня, культура Сходу і культура Заходу (зважмо при цьому, що існують також Північний Схід і Південний Захід, і вони мають своїх антиподів, і все це має безліч нюансів) є поняттями настільки ж невизначеними, наскільки й непокєднуваними. І тільки доброю милістю Того, Хто Роздає Географію, часом вдається щось із чимсь поєднати. До того ж, на просто-таки смішній підставі – наприклад, вододілу двох морських басейнів. Але завдяки цьому саме тут і зараз, наприкінці століття і тисячоліття, маємо чудову нагоду бути пасажиром одного з кораблів, який пливе, як здається нам, у загальному передбачуваному напрямі.

Можливо, це навіть ковчег, де, як завжди у старому еkleктичному Львові, нас зібрано, щоб урятувати кожної тварі по парі. Можливі й інші метафори з кораблями – п'яний корабель, корабель дурнів, корабель смерті. А може, як у Рота, – місто стертих кордонів, пливучий Трієст, мандрівний Львів, Львув, Львов, Лемберг, Леополіс, Сингапур...

Тема 2: На основі аналізу фрагментів *Слова про Ігорів похід* та думи *Розмова Дніпра з Дунаєм* порівняй образ лицаря.

Слово про Ігорів похід

Зачнемо ж ми, браття,
Від старого Володимира
До Ігоря сьогоденного.
Ігор сей, славен князь,
Міццю розум оперезав,
Мужністю сердечною нагострив,
Ратного духу виповнивсья
Та й повів полки свої хоробрі,
На землю Половецьку,
За землю Руську.
[...]
Глянув Ігор на ясне сонце
Та й побачив – військо тьма покрила,
І сказав до дружини – вояцтва:
„Браття мої, друзі вірні!
Лучче нам порубаними бути,
Ніж полону зазнати!
[...]
„Хочу- каже-з вами, русичі,
Чи списа зломити
При полі Половецькому
Та й наложити головою,
Чи шоломом пити воду з Дону”
Ой же ступив та Ігор–князь
У золоте стремено
Та й поїхав по чистому полю.
[...]
Опівночі море заграло,
Мла іде стовпами – вихрами,
Ігореві–князю бог путь являє
Із землі Половецької
На землю Руську, [...]
А Ігор-князь поскочив горностаєм
Між очерети високі,
Білим гоголем на воду полинув.
Іспав же він на коня бистрого
Ще й помчався вовком-сіроманцем
До луку донецького,
Ще й полетів ясним соколом, [...]

Не сорочки заскрекотали,-
Їдуть Гзак і Кончак
Слідом Ігоревим.
Тоді ворони не крякали,
І галич примовкла,
І сороки не скрекотали, -[...]]
Сонце сяє в небі ясному,
Ігор-князь – у Руській землі!
Їде Ігор Боричевим
До святої Богородиці Пирогової.
Землі раді, городи веселі,
Співають вони про давніх князів
Про молодих виспівають.

Розмова Дніпра з Дунаєм

Питається Дніпр тихого Дунаю:
„Тихий Дунаю,
Що я своїх козаків на тобі не видаю?
Чи твоє дунайськеє гирло моїх козаків пожерло,
Чи твоя Дунай – вода моїх козаків забрала?”
Промовить тихий Дунай до Дніпра-Славути:
„Дніпр – батьку, Славуто!
Сам собі думаю да гадаю,
Що твоїх козаків у собі не видаю:
Уже чверть года три місяці вибиває,
Як твоїх козаків у мене немає,
Ні моє дунайськеє гирло твоїх козаків не пожерло,
Ні моя дунайська вода твоїх козаків не забрала,
Їх турки не постріляли, не порубали,
До города – царя в полон не забрали...
Всі мої квіти луговії і низовії пониділи,
Що твоїх козаків у себе не виділи.
Твої козаки на черкеській горі пробувають,
Холодної води в барила набирають,
Шляхи і дороги замічали,
Городи бусурменські плюндрували,
Огнем-мечем воювали,
Сребра-злата по достатках набирали,
До річки Хортиці прибували,
Велику переправу собі мали,
До стародавньої Січі поспішали,
У стародавній Січі очертою сідали,
Сребро і злато турецьке на три часті паювали,
За весь мир господа прохали...
Которії козаки чистим полем гуляли,
Річки низовії, помішніці дніпровії, добре знали!”

OCENIANIE POZIOM ROZSZERZONY

CZĘŚĆ I – ROZUMIENIE CZYTANEGO TEKSTU (15 pkt)

Олександр Хоруженко, *Виклики та стимули глобалізації*.

ВІДПОВІДІ

Завдання 1 (1 п.)

Україна бере участь у глобалізації, але немає, поки що, впливу на її характер. Україні треба зрозуміти фактори розвитку глобального процесу, щоб змінити своє становище.

Завдання 2 (1 п.)

Такі мовні одиниці кваліфікуємо як інтернаціоналізми, слова іншомовного походження, іменники.

Завдання 3 (2 п.)

Напр.: Розвиток цивілізації та глобалізації є неминучим та безпосередньо впливає на життя людей.

Завдання 4 (2 п.)

Нпр.: Автор критикує сприйняття українцями маловартісних наслідків глобалізації нпр. деяких продуктів масової культури. Вказує на необхідність розвитку українцями народних та духових цінностей.

Завдання 5 (2 п.)

- низький рівень економічного розвитку
- відсутність толерантності
- незадоволення груп людей та кумуляція агресії, що спрямована на „зовнішнього ворога”

Завдання 6 (2 п.)

- етнічна однорідність населення
- середній рівень економічного розвитку
- відсутність радикальних груп та лідерів спроможних викликати екстремальні дії

Завдання 7 (2 п.)

юридичні правила гри – опрацювання та введення у суспільно-політичне життя конкретних юридичних законів та обов’язку їх дотримання

Завдання 8 (1 п.)

відсутність
продаж

Завдання 9 (1 п.)

аспект, чітко, інтегрованість, арена, власний

Завдання 10 (1 п.)

Відповідь в

CZEŚĆ II – PISANIE WŁASNEGO TEKSTU

Temat 1: На основі фрагментів есе Юрія Андруховича *Місто – корабель* розкрий концепцію Львова як міста-таємниці.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU – maksymalnie 25 punkty

• Вступ 0 –3

№р.:

- популярність мотиву у літературі
- звернення уваги на багатство культурної спадщини України
- звернення уваги на її географічну специфіку

2. Зображення Львова 0 – 5

№р.:

- географічні умови
- різні культурні впливи
- архітектура міста
- рослинність
- найменування вулиць

3. Конвенція зображення Львова 0 – 8

№р.:

- есеїст пише про історію міста
- місце зустрічі візантійської та латинської традиції
- розповідь про присутність та нашарування різних культур у Львові
- орієнтальні впливи
- есеїст представляє колорит старого Львова
- пояснення питань *нашарування антикультур*
- існування біля себе різних культур, взаємовпливи, конфлікти
- обсяг зустрічей але і трагедії
- таємниче місце Європи – екзотика міста
- кожна нація має свій міф Львова

4. Міф Львова Ю. Андруховича 0 – 5

№р.

- образ міста збережений у споминах, руїнах будівель та літературі
- пояснення метафори *місто - корабель*
- подорож, епізодичний, фрагментарний опис
- можливі відгуки до образу Ієроніма Боша *Корабель шаленців*, до твору Артура Рембо *П'яний корабель*
- ставлення автора до Львова

5. Висновки: 4 –2 – 1 – 0

№р.

- **повний** – 4 – у творі зображена концепція Львова як міста-таємниці, його цікава історія, проблема існування різних культур, універсальне питання пошани для історичної пам'яті та відмінності
- **частковий** - 2 - у творі зображена концепція Львова як міста-таємниці, його цікава історія, проблема існування різних культур
- **спроба підсумку** - 1 – у творі зображена концепція Львова як міста-таємниці, у якому у минулому існувало багато різних культур

KRYTERIA OCENIANIA JĘZYKA I KOMPOZYCJI - 20

Kryteria oceniania języka i kompozycji – 20 pkt		
2. Мова	Критерії	Пункти
а) Синтаксис і флексія	Мова правильна під оглядом синтаксису і флексії.	6
	Мова переважно правильна під оглядом синтаксису і флексії.	4
	Мова переважно правильна, попри синтаксичні і флексійні помилки, не порушується її комунікабельність.	2
б) Лексика, фразеологія і стиль	Багатий і різноманітний лексичний запас, правильна фразеологія, індивідуальний стиль.	8
	Достатній лексичний запас, правильна фразеологія, комунікабельний стиль.	4
	Загалом достатній лексичний запас, правильна фразеологія, комунікабельний стиль.	2
с) Орфографія і пунктуація	Загалом безпомилкова орфографія і правильна пунктуація	4
	Численні, переважно другорядні орфографічні, а також пунктуаційні помилки.	2
3. Композиція	Підпорядкована інтерпретаційному задумові, внутрішньо цілісна, логічна.	2
	Внутрішньо цілісна, послідовна під оглядом графічного оформлення.	1

Тема 2: На основі аналізу фрагментів *Слова про Ігорів похід* та думи *Розмова Дніпра з Дунаєм* порівняй образ лицаря.

I. Argumentacja tematu – maksymalnie 25 punkty

РОЗКРИТТЯ ТЕМИ

1. Вступ, загальні інформації про твори 0 – 1

нп.:

- *Слово про Ігорів похід* – середньовічна поема, героїчний епос
- похід князя на половців
- Ігор, мимо поразки, зображений як відважний лицар
- думи – ліро-епічні твори, в яких описується героїчне історичне минуле українського народу

2. Зображення Ігоря 0 -6

- відважний князь, який бореться проти ворогів
- має лицарські риси: шляхетний
- має пошану для дружини
- відважний, мужній
- хоче боротися до кінця і якщо вмирати то в бою, смертю лицаря
- чесний
- прагне доброї слави
- учень може порівняти Ігоря із Роландом
- діяння постаті : активний, має важливу місію

4. Зображення Козаків 0 - 6

- образ козаків представлений описовим способом
- Козак, козаки – головні герої героїчного епосу українського народу
- лицарі степу
- відзначаються патріотизмом
- чесні, успіхи у боротьбі, відважні воїни
- вміють оборонити свою територію, захист від зовнішніх ворогів
- мужні
- шанують традицію, дбають про її тривання
- мають відчуття спільноти
- шанують звичаї
- християни, значення віри у житті лицарів

5. Способи зображення героїв, функції стилістичних засобів 0 -8

Ігор

- підкреслювання позитивних рис героя, пафос
- епітети, метафори, підкреслювання найбільш яскравих рис героя
- епітети, метафори, порівняння, наявні у народному фольклорі
- ознакою його позитивності є симпатія природи, природа допомагає Ігорові
- анімізм, персоніфікація
- автор представляє Ігоря як позитивну персону, ідеалізує його, наділяючи тільки позитивними рисами

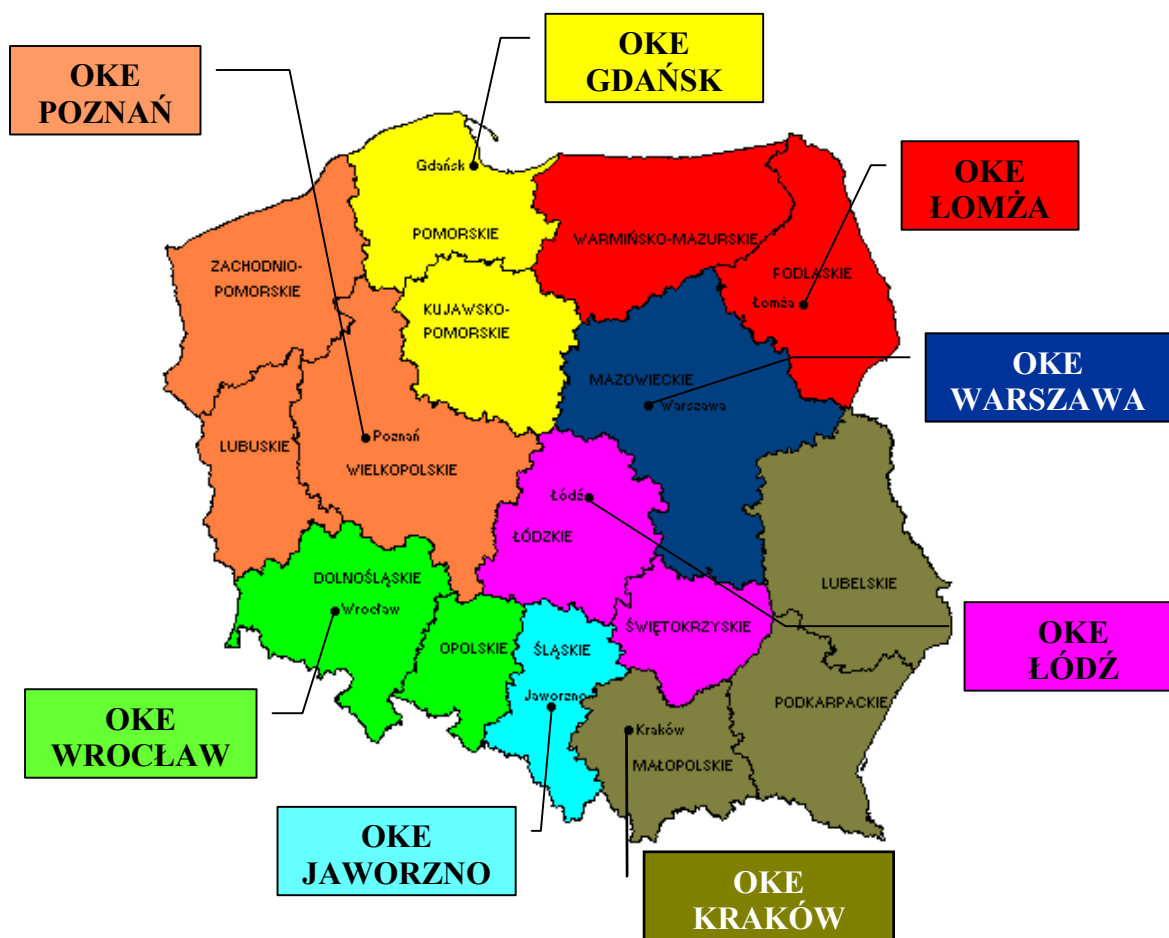
Козаки

- персоніфікація Дунаю та Дніпра
- Дніпро – символ сили, традиції, називає козаків „своїми”
- турбується за них, тужить за ними
- козаки зображені позитивно але без пафосу
- риси поетики думи
- не виступають контрасти, домінує форма опису
- Ігор та козаки – лицарі; репрезентують універсальні вартості, наявні у суспільній свідомості як важливі і цінні: віра, патріотизм, честь – рицарський етос
- герої представляють також знайомі читачеві суспільні ролі кваліфіковані позитивно, роль оборонця
- герої як потрібні нації взірці

4. Висновки 0 –1 – 2 - 4

- **повний 4:** порівняння творів з метою доказати універсальне значення мотивів але і підкреслювати їхню українську специфіку. Ігор і козаки мають багато подібних рис, але відрізняються один від одного способом зображення, герої різних епох: літературних, культурних та історичних
- **частковий 2:** герої різних літературних епох, динамічно зображений Ігор – описово представлені козаки, мають декілька спільних рис
- **спроба підсумку 1:** Ігор і козаки – воїни, хоча з різних епох, мають спільні риси

Критерія оцінювання мови і композиції – 20 ркп		
2. Мова	Критерії	Пункти
а) Синтаксис і флексія	Мова правильна під оглядом синтаксису і флексії.	6
	Мова переважно правильна під оглядом синтаксису і флексії.	4
	Мова переважно правильна, попри синтаксичні і флексійні помилки, не порушується її комунікабельність.	2
б) Лексика, фразеологія і стиль	Багатий і різноманітний лексичний запас, правильна фразеологія, індивідуальний стиль.	8
	Достатній лексичний запас, правильна фразеологія, комунікабельний стиль.	4
	Загалом достатній лексичний запас, правильна фразеологія, комунікабельний стиль.	2
с) Орфографія і пунктуація	Загалом безпомилкова орфографія і правильна пунктуація	4
	Численні, переважно другорядні орфографічні, а також пунктуаційні помилки.	2
3. Композиція	Підпорядкована інтерпретаційному задумові, внутрішньо цілісна, логічна.	2
	Внутрішньо цілісна, послідовна під оглядом графічного оформлення.	1

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Łucka 11, 00-842 Warszawa
 tel. 022 656 38 00, fax 022 656 37 57
 www.cke.edu.pl ckesekr@cke.edu.pl

OKE Gdańsk

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk,
 tel. (0-58) 320 55 90, fax.320 55 91
 www.oke.gda.pl komisja@oke.gda.pl

OKE Łódź

ul. Praussa 4, 94-203 Łódź
 tel. (0-42) 634 91 33 s: 664 80 50/51/52
 fax. 634 91 54
 www.komisja.pl komisja@komisja.pl

OKE Jaworzno

ul. Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
 tel.(0-32) 616 33 99 w.101
 fax.616 33 99 w.108, www.oke.jaw.pl
 oke@oke.jaw.pl

OKE Poznań

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
 tel.(0-61) 852 13 07, 852 13 12, fax. 852 14 41
 www.oke.poznan.pl
 sekretariat@oke.poznan.pl

OKE Kraków

al. F. Focha 39, 30-119 Kraków
 tel.(0-12) 618 12 01/02/03, fax.427 28 45
 www.oke.krakow.pl oke@oke.krakow.pl

OKE Warszawa

ul. Grzybowska 77, 00-844 Warszawa
 tel. (0-22) 457 03 35, fax. 457 03 45
 www.oke.waw.pl info@oke.waw.pl

OKE Łomża

ul. Nowa 2, 18-400 Łomża
 Tel/fax. (0-86) 216 44 95
 www.okelomza.com
 sekretariat@oke.lomza.com

OKE Wrocław

ul. Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
 tel. sek. (0-71) 785 18 52, fax. 785 18 73
 www.oke.wroc.pl sekret@oke.wroc.pl